

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
НАПН УКРАЇНИ

Модельна навчальна програма «Літератури (інтегрований курс української і зарубіжної літератур)»

Київ-2021

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07. 2021 р. №795)
Рекомендовано до друку вченою радою Інституту педагогіки НАПН України
(протокол №12 від 18 жовтня 2021 р.).*

**Модельна навчальна програма “Літератури інтегрований курс літератур
(української та зарубіжної). 5-6 класи” для закладів загальної середньої освіти /
Яценко Т.О., Тригуб І. А. [Електронне видання]. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. – 62 с.**

ISBN 978-617-8124-28-1

ISBN 978-617-8124-28-1

© Яценко Т.О., Тригуб І. А., 2021
© Інститут педагогіки НАПН України, 2021
© КОНВІ ПРІНТ, 2021

Пояснювальна записка

Шкільний курс «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної)» для 5—6 класів — новий навчальний предмет у закладах загальної середньої освіти, упровадження якого зумовлено сучасними освітніми завданнями та соціальними викликами. Інтегрований курс літератур у 5—6 класах є послідовним продовженням літературного курсу початкової школи, у межах якого школярі ознайомлювалися з творами української та зарубіжної літератур.

Програму інтегрованого курсу української та зарубіжної літератур для 5—6 класів побудовано з урахуванням *мультидисциплінарного* підходу до організації інтегрованого навчання — забезпечується інтеграція навчального змісту шкільних предметів «Українська література» та «Зарубіжна література» на основі *контент-орієнтованої (тематичної) інтеграції*. Такий підхід забезпечує широкі можливості для інтеграції навчального матеріалу в процесі вивчення української і зарубіжної літератури в 7—9 класах. Інтеграція літературного курсу реалізується на основі спорідненості змісту основних тем шкільних курсів української та зарубіжної літератури для 5—6 класів. У межах кожної навчальної теми програмових розділів реалізується інтеграція навчального матеріалу в хронологічній послідовності його викладу за *тематично-жанровим принципом*. Окрім того, програма ґрунтується на засадах інтеграції, доцільної на адаптаційному циклі шкільної літературної освіти: *методичної* (спільні методи і прийоми навчання української та зарубіжної літератури) та *діяльнісної* (спільні види навчальної діяльності у процесі вивчення творів української та зарубіжної літератури). Водночас акцентовано на необхідності звернення до специфічних методів і прийомів вивчення творів зарубіжної літератури: робота з текстом оригіналу, порівняння варіантів перекладу художнього твору тощо.

Художні твори для текстуального вивчення рекомендовано розглядати в широкому контексті з іншими видами мистецтва — образотворче, музичне мистецтво, архітектура, скульптура, кіномистецтво, анімація тощо.

Зміст і структура модельної навчальної програми «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної)» для 5—6 класів розроблені відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту» (2020) і Державного стандарту базової середньої освіти (2020).

Мета інтегрованого курсу української та зарубіжної літератур — розвиток компетентних учнів-читачів, прилучення їх до високохудожніх надбань української та зарубіжних літератур, формування усвідомлення української літератури як невід’ємного складника світової художньої культури, осмислення національної своєрідності та загальнолюдської цінності включених до інтегрованого курсу

художніх творів, розвиток художнього сприйняття навколишнього світу, осмислення конкретно-історичного та загальнолюдського значення зображеного письменником, розширення культурно-пізнавальних інтересів, збагачення емоційно-чуттєвого досвіду та естетичних смаків, сприяння всебічному розвитку і творчій самореалізації в сучасному світі, виховання національно свідомих громадян, формування гуманістичного світогляду, національних і загальнолюдських цінностей.

Завдання інтегрованого курсу літератур (української та зарубіжної) — розвивати в учнів 5—6 класів стійкий інтерес до читання, удосконалювати навички виразного читання, ознайомити школярів-підлітків із доступними й цікавими для їхнього віку художніми творами української та зарубіжних літератур, формувати початкове розуміння специфіки мистецтва, подати початкові відомості про видатних українських і зарубіжних письменників, формувати елементарні вміння аналізу художніх творів, поглиблювати первинне сприймання та усвідомлення художньої сутності образів, сприяти засвоєнню основних понять із теорії літератури, розвивати усне і писемне мовлення учнів.

Програма побудована з урахуванням *дидактичних вимог* до змісту шкільної літературної освіти — принципів доступності, науковості, системності, послідовності та наступності в навчанні, принципів емоційності, наочності, зв'язку навчання з життям.

Програма зорієнтована на компетентнісне навчання української і зарубіжних літератур, що досягається шляхом розкриття можливостей предмета для формування *читацької і ключових компетентностей* учнів 5—6 класів.

Читацька компетентність як предметна — це інтегрований результат навчальних досягнень учнів-читачів, пов'язаних із читацькою діяльністю; здатність до осмисленого здобуття предметних знань і вмінь, передбачених конкретною програмовою навчальною темою та шкільним курсом літератури загалом; система ціннісно-світоглядних та естетичних орієнтацій, сформованих на матеріалі високохудожніх творів; здатність учня-читача до цільового застосування комплексу предметних знань, умінь і способів діяльності в нових навчальних і життєвих ситуаціях. Структурними компонентами читацької компетентності є культурний, літературознавчий, інтерпретаційний, аксіологічний, творчо-мовленнєвий.

Дидактико-методичний потенціал модельної навчальної програми забезпечує можливість формування в процесі вивчення творів української і зарубіжних літератур *ключових компетентностей*, визначених Державним стандартом базової середньої освіти (2020).

Програма орієнтована на формування *наскрізних умінь* учнів, задекларованих у Державному стандарті базової середньої освіти: 1) читати з розумінням, що

передбачає здатність до емоційного, інтелектуального, естетичного сприймання і усвідомлення прочитаного; 2) висловлювати власну думку в усній і письмовій формах; 3) критично і системно мислити; 4) логічно обґрунтовувати позицію; 5) діяти творчо, що передбачає креативне мислення, продукування нових ідей; 6) виявляти ініціативу, що передбачає активний пошук і пропонування рішень для розв’язання проблем; 7) конструктивно керувати емоціями; 8) оцінювати ризики; 9) приймати рішення, що передбачає здатність обирати способи розв’язання проблем; 10) розв’язувати проблеми, що передбачає вміння аналізувати проблемні ситуації, формулювати проблеми; 11) співпрацювати з іншими.

Програму курсу «Інтегрований курс літератур (українська та зарубіжні)» для 5—6 класів побудовано на *хронологічній основі за тематично-жанровим принципом* відповідно до вікових особливостей, пізнавальних можливостей і читацьких інтересів молодших підлітків.

Навчальний матеріал у 5 класі згруповано за такими *тематичними розділами*: «Вступ», «Малі жанри фольклору та літератури», «Народні казки», «Літературні казки», «Минуле народів у фольклорі та літературі: легенди, перекази, літописні оповіді», «Поетичний образ України», «Дивовижний світ природи», «Світ дитинства», «У пошуках пригод і чудес», «Література рідного краю», «Найцікавіше з літературних новинок», «Узагальнення та систематизація вивченого».

У 6 класі виокремлено такі *тематичні розділи*: «Вступ», «Міфи народів світу», «Народні пісні. Календарно-обрядові пісні», «Мудрість байки», «Ліричні послання Україні», «Різдвяні дива», «Романтика пригод і фантастики», «Поетичне бачення світу», «Життя видатних особистостей», «Гумор і сатира», «Література рідного краю», «Найцікавіше з літературних новинок», «Узагальнення та систематизація вивченого».

Структура програми включає результативні, змістові та процесуальні складники. Змістове наповнення рубрики «*Очікувані результати навчання*» розроблено згідно з індексованими в Державному стандарті базової середньої освіти щодо мовно-літературної освітньої галузі (додаток №2) чотирма групами *вимог до обов’язкових результатів навчання учнів 5—6 класів*. Їх конкретизацію щодо опрацювання навчального матеріалу кожного тематичного розділу модельної навчальної програми визначено відповідно до встановленої в Державному стандарті *послідовності*:

1. взаємодія з іншими особами в *усній формі*, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях [індекси 6 МОВ 1.1.1-1—6 МОВ 1.8.1-1];

2. *сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів*, зокрема інформаційних та художніх текстах класичної та сучасної художньої літератури (української), медіатекстах та використання інформації для збагачення власного досвіду й духовного розвитку [індекси 6 МОВ 2.1.1-1—6 МОВ 2.7.2-1];
3. *висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами*, зокрема інтерпретація літературних творів українських і зарубіжних письменників; взаємодія з іншими особами у цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови [індекси 6 МОВ 3.1.2-1—6 МОВ 3.2.3-2];
4. *дослідження індивідуального мовлення*, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, проведення їх аналізу [індекс 6 МОВ 4.2.2-1].

Учитель матиме можливість констатувати результати навчальної діяльності учнів, поступово ускладнювати завдання й контролювати їх виконання.

У програмі виділено дві групи художніх творів: для *текстуального вивчення* (читання й аналіз) і *позакласного читання* (твори пов'язані з відповідними тематичними розділами програми) (позначка **ПЧ**). Деякі художні тексти, зокрема й напам'ять, можуть вивчатися за вибором учнів і вчителя. Твори для позакласного читання подано до кожного розділу модельної навчальної програми.

Добір художніх творів для текстуального вивчення та позакласного читання зроблено з урахуванням їх художньої вартісності, дидактичного потенціалу, читацьких інтересів, пізнавальних можливостей та естетичних потреб учнів цієї вікової групи. Школярі матимуть можливість ознайомитися зі зразками усної народної творчості різних народів, кращими класичними й сучасними творами українських і зарубіжних письменників про природу, дружбу, формування характеру і духовні випробування людини, прочитати й осмислити гумористичні твори, а також із цікавістю прослідкувати за розвитком сюжету і подумати над вчинками і діями літературних героїв пригодницьких і фантастичних творів.

У рубриці «*Види навчальної діяльності*» (має рекомендаційний характер) до кожного тематичного розділу запропоновано види організації навчальної діяльності учнів, зокрема й дистанційної, репродуктивного, пізнавально-пошукового та творчого характеру.

Біографічні відомості про письменників рекомендовано обмежити короткими довідками про основні факти життя і творчості митця або ж презентувати окремі епізоди дитинства письменників, що можуть зацікавити учнів.

У програмі визначено *теоретико-літературні поняття* (позначка **ТЛ**), формування та поглиблення яких буде методично доцільним під час вивчення

учнями творів конкретного програмового розділу. Програма забезпечує етапну наступність і безперервність цього процесу, актуалізацію (поглиблення) окремих теоретико-літературних понять, відомих школярам із літературного курсу початкової школи.

Програма подає матеріал для реалізації *мистецького контексту* (позначка **МК**) у процесі вивчення творів української та зарубіжних літератур. Рубрика має рекомендаційний характер. Запропоновано мистецькі твори (образотворче, музичне мистецтво, архітектура, скульптура, кіномистецтво, анімація тощо), розгляд яких сприятиме цілісному осмисленню кожного літературного твору.

Інтегрований літературний курс передбачає можливість для міжпредметної взаємодії (позначка **МЗ**) із такими навчальними предметами, як «Образотворче мистецтво», «Музичне мистецтво», «Українська мова» та «Іноземна мова».

Передбачено можливість опрацювання програмового матеріалу в межах рекомендованого навчального часу, визначеного Типовою освітньою програмою (наказ МОН від 19.02.2021 р. № 235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти»). Учитель має право самостійно планувати опрацювання програмового матеріалу.

Модельна навчальна програма «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної)» для 5–6 класів відкриває широкі можливості для виявлення творчої ініціативи вчителя щодо досягнення основних очікуваних результатів навчання, орієнтує його на таку систему вивчення творів української та зарубіжних літератур, яка б розвивала в учнів-підлітків інтерес до художньої літератури та інших видів мистецтва, сприяла формуванню світогляду, національної свідомості, духовно-моральних цінностей, естетичних смаків, розвитку читацької і ключових компетентностей школярів.

Авторський колектив:

Яценко Таміла Олексіївна — Інститут педагогіки НАПН, головний науковий співробітник відділу навчання української мови та літератури, доктор педагогічних наук, tamilakod@ukr.net

Тригуб Ірина Анатоліївна — ОНЗ «Щасливський навчально-виховний комплекс «ліцей — загальноосвітня школа I—III ступенів — дитячий садок» Пристоличної сільської ради Київської області, заступник директора з навчально-виховної роботи, кандидат педагогічних наук «учитель-методист», irtryhub@ukr.net

5 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності (за вибором учителя)
I семестр		
Вступ Художня література — духовна скарбниця людства. Роль книги в житті людини.		
Уважно слухає інформацію про художню літературу як духовну скарбницю людства, роль художнього слова та інших видів мистецтва в житті людини, значущість читання в інформаційному суспільстві, важливість вироблення вмінь компетентного читача; розуміє та відтворює зміст почутої інформації; знаходить у почутому повідомленні відповіді на поставлені запитання; аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом; доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації; читає навчальний матеріал підручника про художню літературу як духовну скарбницю людства, роль книги в житті людини;	Художні твори зі шкільного літературного курсу початкової освіти, самостійно прочитані твори української та зарубіжної літератур. Теорія літератури (ТЛ): художня література; літературний твір. Позакласне читання (ПЧ). Самостійно прочитані учнями художні твори української та зарубіжної літератур.	<i>Усний стислий, вибірковий переказ здобутої навчальної інформації.</i> <i>Обговорення прослуханих текстів (медіатекстів), проведення дискусій (зокрема онлайн).</i> <i>Порівняння загальнолюдських цінностей, втілених у творах української та зарубіжної літератур.</i> <i>Перегляд екранізацій (епізодів) творів української та зарубіжної літератур та їх обговорення.</i> <i>Віртуальна екскурсія в музей книги та друкарства України.</i>

формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу опрацьованого тексту; обирає самостійно або за допомогою інших осіб художні тексти для читання, аргументує свій вибір; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів.		
Малі жанри фольклору та літератури		
Уважно слухає інформацію про малі жанри українського та зарубіжного фольклору та літератури; про життєпис Л. Глібова та акровірші й загадки у творчості письменника; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; стисло переказує зміст повідомлення про втілення в прислів'ях, приказках і загадках узагальнених суспільних поглядів на норми моралі й етики та коротку інформацію про життя та творчість Л. Глібова; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; передає з використанням окремих способів і засобів візуалізації враження від почутого повідомлення; виявляє взаємозв'язок змісту малих жанрів	Прислів'я та приказки — перлини фольклору. Художнє відтворення в прислів'ях і приказках життєвого досвіду поколінь, узагальнення суспільних поглядів на норми моралі та етики поведінки людини. Національний колорит прислів'їв і приказок. Втілення загальнолюдських ідеалів у прислів'ях і приказках народів світу. ТЛ: фольклор (народна творчість); малі жанри фольклору: прислів'я, приказка; національний колорит. Народні загадки. Первісне і сучасне значення народних загадок. Тематика загадок. Національний колорит загадок народів світу. Авторські загадки. ТЛ: загадка. Леонід Глібов. «Бачить — не бачить», «Котилася тарілочка», «Гоп-гоп, діти-молодята!» (одна-дві загадки за вибором учителя). Замальовка життєпису письменника. Загальна	Виразне читання (зокрема й напам'ять) прислів'їв, приказок, загадок народів світу. Укладання тематичного словничка прислів'їв і приказок (дружба, праця, знання тощо). Складання авторських загадок різних видів. Словесне/графічне малювання відгадок до загадок. Навчальний індивідуальний або груповий проєкт «Записник фольклориста».

фольклору із власними потребами для особистісного розвитку; читає виразно (зокрема й напам'ять) прислів'я, приказки, народні та авторські загадки; розрізняє жанрові особливості прислів'їв і приказок, різновиди загадок; характеризує порушені в прислів'ях, приказках і загадках проблеми; знаходить у текстах прислів'їв, приказок і загадок теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку прислів'їв, приказок, загадок, зокрема й авторських загадок Л. Глібова, порівнює народні та авторські загадки; розпізнає основні художні виражальні засоби у творах малих жанрів фольклору, використовує окремі з них; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів малих жанрів фольклору про відображення в них народної мудрості; проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в прислів'ях, приказках і загадках, і власним життєвим досвідом; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані вивченими прислів'ями, приказками і загадками, своє ставлення до зображених у	характеристика акровіршів та авторських загадок Л. Глібова. Фольклорні мотиви та жартівливий характер загадок дідуса Кенира. ТЛ: акровіри (повторення). МК: образотворче мистецтво — ілюстрації до загадок Л. Глібова (художниці-ілюстраторки — Ольга Артюшенко, Галина Сокиринська). МЗ: (міжпредметні зв'язки): літератури національних меншин, іноземні мови — малі жанри фольклору в фольклорі народу, мова якого вивчається. ПЧ. Анатолій Качан Загадки «Квітка Сонця», «Світов@ павутин@».	
---	---	--

творих людей, подій, ситуацій, явищ тощо; обирає для самостійного ознайомлення тексти малих жанрів фольклору і наводить аргументи щодо свого вибору; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик, навчальний проект тощо) за мотивами прочитаного; збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності малих жанрів фольклору.		
Народні казки		
Уважно слухає інформацію про народні казки, особливості жанру казки, життя та творчість збирачів народних казок; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення про види народних казок, їх спільні й відмінні риси; стисло переказує зміст народних казок; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; розрізняє ознаки народних казок, особливості їх побудови, елементи реального та фантастичного в них;	Народні казки. Повторення та узагальнення: види народних казок (казки про тварин, героїко-фантастичні (чарівні), соціально-побутові), їх спільні й відмінні риси. ТЛ: народна казка; види народних казок; поняття про фантастичне. МЗ: іноземні мови — казки народу, мова якого вивчається. «Панчатантра» — перша у світі фольклорна збірка. Індійська народна казка «Фарбований шакал». Алегоричне зображення негативних людських якостей у творі. Повчальний зміст казки. МК: образотворче мистецтво — Валерій Юрлов, ілюстрації до «Панчатантри». Арабські народні казки зі збірки «Тисяча і одна	Виразне читання народних казок (уголос ланцюжком, в особах). Переказ народних казок (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстом народних казок: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання плану народної казки. Порівняльна характеристика героїв казок різних народів світу. Робота з цитатним матеріалом. Прогнозування подій у народних

читає виразно народні казки, ознайомлюється з інтерпретаціями казок у різних видах мистецтва, зокрема з екранізаціями та мультиплікаційними версіями народних казок (за бажанням); висловлює свої міркування про здобутий естетичний досвід; характеризує порушені в народних казках проблеми; знаходить у текстах народних казок теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку народних казок, рекомендованих для текстуального вивчення; характеризує емоційний стан персонажів казок, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані вивченими казками, своє ставлення до зображених у творах людей, подій, ситуацій, явищ тощо; обирає для самостійного ознайомлення тексти народних казок і наводить аргументи щодо свого вибору; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; передає текст народних казок графічно та	ніч» (одна казка за вибором учителя (скорочено)). Легендарна історія створення збірки. Дивовижний світ арабських казок. Національний колорит казок «Тисячі та однієї ночі». Алі-Баба, Аладдін, Синдбад-мореплавець — вічні літературні образи. МК: анімація — мультфільм «Аладдін» («Aladdin») (режисер — Рон Клементс). Українська народна казка «Яйце-райце». Фантастичне та реальне в казці. Символіка казки, відображення у ній світогляду українців, їх звичаїв та обрядів, морально-етичних принципів. Особливості мови народної казки. ТЛ: тема художнього твору. МК: образотворче мистецтво — ілюстрації Катерини Штанко до української народної казки «Яйце райце». Кримськотатарська народна казка «Золоте яблуко» (переклад Данила Кононенка). Родинне виховання, народні традиції кримських татар, втілення їх у казці. Образи персонажів чарівної казки. Особливості побудови народної казки. ТЛ: гіпербола. МК: образотворче мистецтво — ілюстрації Катерини та Тетяни Очередько до збірки кримськотатарських казок; Катерина Білокур. «Богданівські яблука»; архітектура — Ханський палац у Бахчисарайі. Брати Якоб (1785—1863) і Вільгельм (1786—1959) Грімм. «Пані Метелиця». Брати Грімм — збирачі фольклору. Уславлення	казках за заголовком, за ілюстрацією, за уривком. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо народних казок (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Інсценізація народних казок. Самостійний добір текстів народних казок у бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах.
--	--	---

трансформує графічну інформацію в тестову; створює за мотивами прочитаних казок письмові творчі роботи різних жанрів, власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик тощо); збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності народних казок.	працьовитості та інших загальнолюдських чеснот у казці «Пані Метелиця». ТЛ: антитеза, мандрівний сюжет. МК: кіномистецтво — х/ф «Пані Метелиця» («Frau Holle», режисер — Готтфрід Кольдиц). ПЧ. Казки народів світу (за вибором учителя та учнів).	
Літературні казки		
Уважно слухає інформацію про літературні казки; життя та творчість авторів літературних казок; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого; стисло переказує зміст літературних казок; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; розрізняє ознаки літературних казок, особливості їх побудови, елементи реального та фантастичного в них; читає виразно літературні казки, ознайомлюється з інтерпретаціями казок у різних видах мистецтва, зокрема з екранізаціями та мультиплікаційними версіями літературних казок (за бажанням); висловлює свої міркування про здобутий естетичний досвід;	Шарль Перро (1628—1703). «Попелюшка, або Кришталевий черевичок». Ш. Перро — французький письменник, основоположник європейської літературної казки. Поетизація працьовитості та скромності у казці «Попелюшка». Утвердження добра у творі Інтерпретація сюжету казки у літературі та інших видах мистецтва. ТЛ: літературна казка. МК: анімація — мультфільм «Попелюшка» («Cinderella», режисери — Уілфред Джексон, Хемільтон Ласкі, Клайд Джеронімі). Еріх Распе (1736—1794). «Дивовижні пригоди, подорожі й бойові подвиги барона Мюнхгаузена» (1—2 епізоди за вибором учителя) Короткі відомості про письменника. Барон Мюнхгаузен — брехун чи фантазер? Жартівлива фантастика і казкові перебільшення у вигаданих історіях героя. МК: анімація — цикл мультфільмів «Пригоди Мюнхгаузена» (режисери — Анатолій Солін, Натан	Виразне читання літературних казок (уголос ланцюжком, в особах). Читання фрагментів казок зарубіжних авторів мовою оригіналу (за умови володіння мовою). Порівняння текстів перекладу та оригіналу, варіантів перекладу. Переказ літературних казок (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстами літературних казок: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання власних авторських казок. Порівняльна характеристика героїв за планом. Складання цитатного плану казки.

характеризує порушені в літературних казках проблеми; знаходить у текстах літературних казок теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку літературних казок, рекомендованих для текстуального вивчення; характеризує емоційний стан персонажів казок, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані вивченими казками, своє ставлення до зображених у творах людей, подій, ситуацій, явищ тощо; обирає для самостійного ознайомлення тексти літературних казок і наводить аргументи щодо свого вибору; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; передає текст літературних казок графічно та трансформує графічну інформацію в тестову; створює за мотивами прочитаних казок письмові творчі роботи різних жанрів, власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик тощо);	Лернер) ТЛ: поняття про літературного героя; перебільшення як засіб утворення комічних ефектів. Ганс Крістіан Андерсен (1805—1875). «Снігова королева», «Русалонька» (один твір за вибором учителя). Г. К. Андерсен — видатний датський казкар. Поєднання реального і фантастичного у казках Г. К. Андерсена. Протистояння щирих людських стосунків і бездуховної влади у казці «Снігова королева». Романтика пригод Герди і Кая. Щирість почуттів та ідея самопожертви заради щастя близької людини в казці «Русалонька». ТЛ: портрет. МК: образотворче мистецтво — Владислав Єрко ілюстрації до казки «Снігова королева»; анімація — мультфільм «Снігова королева» (режисер — Лев Атаманов; мультфільм «Русалонька» («The Little Mermaid», режисери — Рон Клементс, Джон Маскер). Оскар Вайльд (1854-1900). «Щасливий принц». Короткі відомості про автора. Ідеали милосердя, гуманізму, доброчинності, самопожертви у творі. ТЛ: мова автора і мова дійових осіб; прозова мова. МК: анімація — мультфільм «Щасливий принц», режисер — Натан Лернер). МЗ: іноземні мови — казки письменників народів світу, мова якого вивчається. Іван Франко (1856—1916). «Фарбований Лис».	Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації (порівняння народної та літературної казок), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Проектна робота «Моя улюблена казка» (кардмейкінг, скрапбукінг).
--	--	--

збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності літературних казок.	Замальовка життяпису письменника. Поєднання сюжетів «Панчатантри» та українських казкових традицій у збірці «Коли ще звірі говорили». Структура казки «Фарбований Лис». Роль діалогів у розкритті характеру головного героя. Морально-етична проблематика казки. МК: анімація — мультфільм «Фарбований лис», режисер-мультиплікатор Олександр Іванов); образотворче мистецтво — ілюстрації Сергія Артюшенка, Олега Кіналя до казки «Фарбований Лис», Леся Українка (1876—1913). «Лелія». Короткі біографічні відомості про дитинство письменниці. Чарівні перетворення, їх роль у казці. Соціальні мотиви в казці. Особливості літературної казки, її відмінність від народної. МК: образотворче мистецтво — ілюстрації Лариси Іванової до казки Лесі Українки «Лелія»; Крейн Волтер. «Лілії Мадонни в саду». Валерій Шевчук (народ. 1939). «Чотири сестри» (скорочено). Замальовка життяпису письменника. Тема зміни пір року, художнє зображення її письменником. Мотив сну в казці. Родинні взаємини між сестрами в казці. Осмислення символічного змісту казки-притчі. ТЛ: казка-притча. МК: образотворче мистецтво — ілюстрації Ольги Рубіної до збірки В. Шевчука «Панна квітів. Казки моїх дочок», картина Ольги Ковтун «Пробудження»; музичне мистецтво— «Чотири пори року» Антоніо	
---	---	--

	Вівальді, архітектура, скульптура — барельєф Габріеля Красуцького на будинку «Пори року» (м. Львів) ПЧ. Баррі Дж. М «Пітер Пен». Близнець В. «Земля Світлячків» (скорочено). Гауф В. «Маленький Мук». Гофман Е. Т. А «Лускунчик». Кіплінг Р. Дж. «Рікі-Тікі-Таві». Коллоді К «Піноккіо». Королів-Старий В. «Хуха-Моховинка». Лагерлеф С. «Дивовижна подорож Нільса Хольгерсона з дикими гусаками Швецією», «Свята ніч» (1 за вибором). Мензатюк З. «Арніка». Мілн А. «Вінні-Пух та всі-всі-всі». Письменна Л. «Як у Чубасика сміх украли». Родарі Дж. «Пригоди Цибуліно». Смаль Ю. «Казка про Горошку». Ярмиш Ю. «Летюче дерево».	
Минуле народів у фольклорі та літературі: легенди, перекази, літописні оповіді		
Уважно слухає легенди і перекази народів світу, інформацію про спільне та відмінне в народних казках і легендах, їх ознаки та види; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого навчального матеріалу; стисло переказує зміст легенд і переказів народів світу, художніх творів, що вивчаються текстуально; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення	Про Рема і Ромула (Легенда про заснування Риму). Зв'язок легенди з античною міфологією. Літописні оповіді. «Повість минулих літ»: «Три брати — Кий, Щек, Хорив і сестра їхня Либідь» (у переказі В. Близнеця). МК: скульптура — Капітолійська вовчиця. МЗ: всесвітня історія — історія Давнього Риму. Легенди українців. Легенди українців. Спільне та відмінне в народних	Виразне читання легенд і переказів (уголос ланцюжком, в особах). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстом легенд і переказів: визначення теми, основної думки,

(самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; розрізняє види народних легенд і переказів та їх ознаки в порівнянні з народними казками; формулює запитання, щоб уточнити розуміння змісту художніх творів, почутого повідомлення про них; розповідає про власний емоційний стан під час сприймання художніх творів, що вивчаються текстуально; читає виразно легенди, перекази, літописну оповідь, драму-казку, історичне оповідання; співвідносить зміст сприйнятого тексту легенд, переказів, літописної оповіді, драми-казки, історичного оповідання із історичним і культурним контекстом; характеризує порушені в легендах, переказах, художніх творах про історичне минуле проблеми; знаходить у текстах переказів, легенд і художніх творах про історичне минуле приклади теоретико-літературних понять, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку легенд, переказів і художніх творів про історичне минуле; високремлює патріотичні мотиви в легендах, переказах, літописних оповідях;	казках і легендах. Ознаки фантастичного в легендах. Види народних легенд. Легенди «Калина», «Берегиня» (за С. Плacinдою). «Калина» – народне уявлення про походження рослин. Національна символіка. Калина – символ краси та дівочої вроди. «Берегиня» – показ зародження людської цивілізації, протистояння добра і зла. Символічні образи. Утілення образу Берегині в різних видах народного мистецтва ТЛ: легенда (поглиблення поняття). МК: образотворче мистецтво — картина Олега Шупляка «Берегиня». Легенди про короля Артура та лицарів круглого столу (1—2 епізоди за вибором учителя). Відображення в «Легендах про короля Артура» елементів історії, побуту середньовічної Англії, світоглядних ідеалів давніх кельтів. Поєднання реального та фантастичного. МК: анімація — мультфільм «Меч у камені» («The Sword in the Stone», режисер — Вольфганг Райтерман). Легенди про Робіна Гуда (1—2 епізоди за вибором учителя). Шляхетний розбійник — втілення народної мрії про захисника. Образи друзів та ворогів Робіна Гуда. МК: анімація — мультфільм «Робін Гуд» («Robin Hood», режисер — Вольфганг Райтерман). МЗ: всесвітня історія — історія середньовічної Англії; англійська мова — англійські перекази і легенди.	елементів композиції і сюжету. Складання власних легенд чи переказів. Порівняльна характеристика легендарних ватажків за планом. Складання цитатного плану твору. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації (порівняння легенд і переказів із казками), зокрема й із використанням комп'ютерних програм. Проектна робота «Легенди рідного краю (міста, села)»
---	---	---

виокремлює жанрові ознаки драми-казки за народними мотивами, історичного оповідання, особливості мови творів; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу легенд, переказів, літописних оповідей і художніх творів про історичне минуле щодо художнього переосмислення історичних подій та образів, символічні образи, ознаки реалістичного і фантастичного в легендах і переказах; аргументує власну оцінку прочитаних творів, наводячи доречні цитати; представляє текстову інформацію з прочитаних творів, використовуючи різні способи і засоби візуалізації їх змісту; створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) і письмові творчі роботи різних жанрів; збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності із прочитаних творів.	«Повість минулих літ» — перший історичний твір на землях Київської Русі, пам'ятка XII ст., основа українського літописання. Змалювання вчинків літописних героїв. Уславлення засновників Києва. Героїчний зміст літопису, його сюжети в різних видах мистецтва. ТЛ: літопис. МК: образотворче мистецтво — ілюстрації до «Повісті минулих літ» (художник-ілюстратор — Георгій Якутович); Артур Орлюнов «Хрещення України-Русі»; скульптура — Василь Бородай, пам'ятний знак «Засновникам Києва» (м. Київ); скульптура — Фрідріх Согоян, пам'ятник Нестору-літописцю (м. Київ). МЗ: історія України — доба Київської Русі. «Козацька сторожа в степу» – переказ про патріотизм запорожців та їхню військову майстерність у захисті рідної землі. Мотив гордості за наших звияжних пращурів» МК: архітектура — Історико-культурний комплекс «Запорозька Січ» Національного заповідника «Хортиця»; образотворче мистецтво — Микола Пимоненко «У похід», Опанас Сластіон «Проводи на Січ». МЗ: історія України — доба козацтва. Олександр Олесь. «Микита Кожум'яка» (скорочено). Стисла розповідь про долю поета. Жанрові ознаки драми-казки за народними мотивами «Микита Кожум'яка». Уславлення подвигу Микити — вихідця з	
--	---	--

	народу. Особливості мови твору. ТЛ: драматичний твір; драма-казка; віршована мова. МК: образотворче мистецтво — ілюстрації до драми-казки «Микита Кожум'яка» (художник — Петро Андрусів); анімація — мультфільм «Микита Кожум'яка», режисер-мультиплікатор Ніна Василенко), мультфільм «Микита Кожум'яка», режисер-мультиплікатор Манук Депоян). Сергій Плачинда. «Богатирська застава». Стисла розповідь про письменника. Історична основа твору «Богатирська застава». Образ Будимира — патріота рідної землі. Особливості мови історичного оповідання. ТЛ: історичне оповідання (поглиблення поняття). МК: образотворче мистецтво — ілюстрації до збірки С. Плачинди «Київські фрески» (художник-ілюстратор — О. Мезенцев). ПЧ. Бердник О. «Сказання про калину», «Вишня — вічна наречена» Гармаш-Литвин А. «Голос утопленого села» («Мова України», «Як українці отримали собі землю», «Переяслав», «Кобза», «Про запорожців», «Рідне слово», «Вогняна січ», «Дороги рідних пісень», «Пісня без слів»). «Неопалима купина» (за Є. Шморгуном). Легенди Криму «Аю-Даг», «Скелі-близнята в Гурзуфі». Народний переказ «Шевченко на Хортиці».	
--	---	--

Поетичний образ України

Уважно слухає ліричні твори про Україну, її природу, мову та видатних українців; інформацію про життя та творчість авторів, що створили поетичний образ;

вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого навчального матеріалу;

формулює запитання, щоб уточнити розуміння змісту ліричних творів, почутої інформації про них;

наводить аргументи та приклади на підтвердження власної позиції, використовуючи доречні цитати з творів для увиразнення власних поглядів, ідей, переконань;

розповідає про власний емоційний стан під час сприймання ліричних творів;

читає виразно ліричні твори, зокрема напам'ять;

характеризує порушені в ліричних творах проблеми;

знаходить у текстах ліричних творів приклади теоретико-літературних понять, пояснює їх сутність;

формулює провідні мотиви лірики;

формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу поезії про художнє осмислення краси української природи, роль освіти в духовному становленні особистості, призначення поета й поезії,

Тарас Шевченко (1814—1861). «Зоре моя вечірняя», «Учітесь, читайте...» (уривок із послання «І мертвим, і живим...»).

Розповідь про поета, його перебування на засланні.

Поетичне відображення краси української природи у вірші «Зоре моя вечірняя». Роздуми ліричного героя.

Уривок «Учітесь, читайте...» як ліричне звертання до нащадків. Думки автора про роль патріотичної освіти в духовному становленні особистості й нації.

ТЛ: лірика; ліричний герой; мотив у ліричному творі.

МК: образотворче мистецтво — Тарас Шевченко «Автопортрет» (1840), Надія Никифорова «Портрет Т. Шевченка», Володимир Маковський «Український пейзаж з хатами»; музичне мистецтво — «Учітєся, брати мої» (слова — Тарас Шевченко, музика — Микола Лисенко), «Зоре моя вечірняя» (слова — Тарас Шевченко, музика — Яків Степовий).

МЗ: музичне мистецтво — пісні на слова Т. Шевченка.

Богдан Лепкий (1872—1941). «Шевченкова верба».

Роль Тараса Шевченка у становленні особистості Богдана Лепкого, його поетична шевченкіана.

Осмислення образу українського генія Шевченка з позицій гуманізму у вірші «Шевченкова верба».

Біографічна основа поезії. Мотив туги за рідним краєм.

Адам Міцкевич (1798—1855). «Акерманські

Виразне читання ліричних творів, зокрема напам'ять.

Постановка проблемних запитань, пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій авторів патріотичної лірики.

Рольова гра «Рима, римування — це ж так просто».

Дослідницька робота (аналіз ліричних творів) «Засоби художньої виразності поезії: епітет, порівняння, метафора».

Проектна робота «Роль Батьківщини у житті кожного із нас».

збереження мови для історії, народу, людства; характеризує художні образи (образ України, образ природи, образ поета-патріота, образ ліричного героя); емоційний стан ліричних героїв творів, їхню поведінку та вчинки; аргументує власну оцінку поезії, наводячи доречні цитати; обирає для самостійного ознайомлення ліричні твори і наводить аргументи щодо свого вибору; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читачьких потреб і розширення кола читачьких інтересів; створює за мотивами прочитаного творчі роботи різних жанрів, зокрема медійний продукт (відеоролик тощо); збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності вивченої поезії.	стеги». А. Міцкевич — польський поет Поетичні образи української природи в «Кримських сонетах». ТЛ: рима, перехресне, суміжне й кільцеве римування. МК: образотворче мистецтво — Тарас Шевченко «Мангишлацький сад» (акварель), «В Корсуні» (рисунок). Галина Кирпа (народ. 1950). «Мова моя». Біографічна довідка про письменницю, її громадську діяльність. Значення рідної мови в житті людини. Мотив важливості збереження мови для історії, народу, людства загалом. Роль художніх засобів у розкритті основної думки поезії. ТЛ: епітет, порівняння, метафора (поглиблення понять). Віктор Зубар (1923—1994). «Крила України». Тетяна Майданович (народ. 1957). «Найкраща Україна», «О Україно! Божий білий цвіт!», «Країна Українія» (один вірш за вибором учителя). Короткі біографічні відомості про авторів поезій. Образ сучасної України в поетичних творах. Патріотичні почуття ліричного героя, втілені у віршах. ТЛ: патріотична лірика. МК: образотворче мистецтво — Михайло Дмитренко «Мелодія», Олексій Кулаков «Державотворення», Олег Шупляк «До рідних гнізд»; ілюстрації до книги Т. Майданович «Країна Українія» (художниця-ілюстраторка — Іванна Хомчак).	
--	---	--

	МЗ: музичне мистецтво — пісні про Україну. МК: скульптура — Антон Попель, пам'ятник А. Міцкевичу (м. Львів); архітектура — Аккерманська фортеця (пам'ятка архітектури XIII—XV ст.). Для вивчення напам'ять: дві поезії за вибором учителя. ПЧ. Костенко Л. «Кобзарю». Лучук В. «Клятва». Міцкевич А. «Кримські сонети» Савчук Л. «Український віночок». Щербак М. «Волошки».	
Література рідного краю		
Уважно слухає художні твори письменників літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти; інформацію про життя та творчість їх авторів; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; розповідає про власний емоційний стан під час ознайомлення з творами; читає виразно художню літературу письменників рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти	Художні твори літератури рідного краю (за вибором учителя) Ознайомлення із доступними для сприйняття й спорідненими тематично із вивченими в I семестрі літературними творами письменників-земляків. МК: інтерпретація художніх творів письменників літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти в інших видах мистецтва; історико-меморіальні музеї.	Виразне читання творів літератури рідного краю (уголос ланцюжком, в особах, в парах). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстом художніх творів літератури рідного краю: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання плану (простого чи складеного, цитатного). Характеристика героїв. Робота з цитатним матеріалом. Створення графічних і візуальних

зокрема лірику напам'ять; характеризує порушені в літературних творах проблеми; формулює тему та основну думку творів; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу художніх творів письменників літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти літератури рідного краю; обирає для самостійного ознайомлення твору письменників літератури рідного краю і наводить аргументи щодо свого вибору; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт і творчі роботи різних жанрів; збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності прочитаної художньої літератури письменників-земляків.		засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Самостійний добір художніх творів письменників літератури рідного краю у домашній, шкільній, сільській бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах. Робота в творчих групах «Цього письменника рідного краю я знаю, бо читав/читала його твори».
Найцікавіше з літературних новинок		
Уважно слухає інформацію про нові художні твори сучасної української та зарубіжних літератур; використовує елементи конспектування	Художні твори сучасної української та/або зарубіжних літератури (за вибором учителя та учнів). МК: музичне мистецтво — музика, що слухають	Виразне читання художніх творів сучасної української та/або зарубіжних літератур (уголос ланцюжком, в особах.).

навчального матеріалу; формулює запитання, щоб уточнити розуміння змісту літературних творів, почутій інформації про них; читає тексти творів сучасної української та зарубіжних літератур (оглядово, вибірково тощо); обирає для самостійного ознайомлення твори сучасної української та зарубіжних літератур і наводить аргументи щодо свого вибору; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних творів; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.	герої-ровесники прочитаних учнями художніх творів сучасної літератури.	Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстом художніх творів сучасної української та/або зарубіжних літератур: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Самостійний добір художніх творів сучасної української та/або зарубіжних літератур у домашній, шкільній, міській (сільській) бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах. Міні-проектна робота «Художній твір — мій ровесник».
Узагальнення та систематизація вивченого за I семестр		
Розуміє та відтворює навчальний матеріал, зокрема й зміст художніх творів, вивчених у I семестрі; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом; обстоює власну позицію щодо проблем.	Текстуально вивчені та самостійно прочитані художні твори української та зарубіжних літератур. Узагальнення та систематизація вивченого в I семестрі навчального матеріалу. ТЛ: повторення вивчених у I семестрі теоретико-літературних понять.	Виразне читання художніх творів, зокрема напам'ять. Тестові завдання із відкритими та закритими запитаннями із використанням освітніх вебресурсів. Інтерпретація художніх творів. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними

порушених у вивчених творах; пояснює теоретико-літературні поняття, здобуті в процесі опрацювання програмового матеріалу в I семестрі; співвідносить зміст вивчених художніх творів із історичним і культурним контекстом; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу вивчених художніх текстів; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних творів; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.		тощо), зокрема з використанням комп'ютерних програм. Рольова гра «Цю прочитану книгу я візьму із собою на канікули».
II семестр		
Дивовижний світ природи		
Уважно слухає поетичні та прозові твори українських і зарубіжних письменників про природу; інформацію про життя та творчість їх авторів; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; стисло переказує зміст прозових творів про природу; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці	Роберт Бернс (1759—1796). «Моє серце — в верховині...» Роберт Бернс — шотландський поет. Оспівування краси природи рідного краю у вірші. ТЛ: пейзаж та його види; пейзаж у літературному творі. МК: образотворче мистецтво — Альфред де Бреанскі, «Вечірня зоря». Ернест Сетон-Томпсон (1860—1946). «Снап». Е. Сетон-Томпсон — канадський письменник. Світ природи у творах Е. Сетона-Томпсона. Утвердження	Виразне читання художніх творів про природу (уголос ланцюжком, в ролях; напам'ять (поетичних). Читання поетичних творів та фрагментів прозових творів зарубіжних авторів мовою оригіналу (за умови володіння мовою). Порівняння текстів перекладу та оригіналу, варіантів перекладу. Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв

тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; розрізняє пейзажні та анімалістичні твори; виявляє взаємозв'язок змісту творів про природу із власними потребами для особистісного розвитку; наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, використовуючи доречні цитати з тексту вивчених творів для увиразнення власних поглядів щодо важливості збереження природи, утвердження гуманістичних цінностей; читає виразно програмові художні твори, зокрема напам'ять пейзажну лірику; характеризує порушені в творах екологічні проблеми: гармонії природи і людини, дбайливого ставлення до навколишнього середовища; знаходить у текстах художніх творів приклади теоретико-літературних понять, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку творів про природу, рекомендованих для текстуального вивчення; виокремлює в художніх текстах мікротеми; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів щодо оспівуванню краси природи, її збереження, возвеличення людського гуманізму	єдності людини і природи в анімалістичних творах письменника. ТЛ: анімалістичне оповідання. МК: образотворче мистецтво — анімалістична графіка Ернеста Сетона-Томпсона. Джозеф Редьярд Кіплінг (1865—1936). «Мауглі» (скорочено). Дж. Р. Кіплінг — англійський письменник. Екзотичний світ природи у творі. Закон джунглів і світ людей. Реальне і фантастичне у казці. МК: анімація — цикл мультфільмів «Мауглі» (режисер — Роман Давидов). Павло Тичина (1891—1967). «Хор лісових дзвіночків», «Гаї шумлять», «Арфами, арфами» (один — два вірші за вибором учителя). Замальовка життяпису поета, особливості його світобачення. Поетичне змалювання картин природи у віршах П. Тичини. Музичне (слухове), зорове та емоційне наповнення поезій. Авторські неологізми та їх художні функції. Персоніфікований образ дівчини-весни в поезії «Арфами, арфами». ТЛ: пейзажна лірика; персоніфікація. МК: музичне мистецтво — «Ми дзвіночки» (слова — П. Тичина, музика — Василь Верховинець), «Гаї шумлять» (слова — Павло Тичина, музика — Григорій Майборода), «Арфами, арфами» (слова — Павло Тичина, музика — Леся Тельнюк); образотворче мистецтво — ілюстрації Едуарда Колесова до збірки «Гаї шумлять». Микола Вінграновський (1936—2004).	тощо) художніх творів. Бесіда за запитаннями (зміст твору). Постановка проблемних запитань пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій як авторів, так і героїв художніх творів. Аналітико-синтетична робота над текстом оповідань: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання цитатного плану твору. Характеристика героїв. Складання порівняльної таблиці/схеми «Особливості оповідання». Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Створення та презентація під керівництвом учителя в соціальних мережах власного медіатексту на основі прочитаних творів про рідну природу. Рольова гра «Малюємо природу художніх творів» або «Малюємо поезію».
--	---	---

й засудження споживацького ставлення до довкілля; характеризує емоційний стан персонажів творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність; проводить паралелі між образами й ситуаціями, зображеними в творах про природу, і власним життєвим досвідом для формування базових морально-етичних норм; обирає для самостійного ознайомлення твори про природу і наводить аргументи щодо свого вибору; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів за мотивами прочитаного; відтворює окремі художні засоби із вивчених творів для втілення власних творчих намірів.	«Гусенятко». <i>Біографічні відомості про письменника. Змалювання дивовижного світу природи. Час і простір у літературному творі. Тема родинних цінностей.</i> МК: образотворче мистецтво — Петро Нілус «Поле з гусьми», Кіріак Костанді «Гуси»; ілюстрації Кості Лавра до збірки «Гусенятко. Козак Петро Мамарига». Марія Морозенко (народ. 1969). «Вірність Хатіко». <i>Коротко про життя і творчість письменниці. Тема дружби людини й тварини. Засоби змалювання їхніх взаємин в оповіданні. Послідовність подій у творі. Ідея гуманістичних цінностей.</i> МК: образотворче мистецтво — ілюстрації Ольги Воронкої до збірки «Найвірніші»; кіномистецтво — «Хатіко: Найвірніший друг» (режисер — Ласце Халльстрём). Для вивчення напам'ять: дві поезії за вибором учителя. ПЧ. Давидов А. «Таємниці старого дуба». Дарелл Дж. «Балакучі квіти». Іван Багряний «До Ворскли, по рибу!». Качан А. «Море грає». Пчілка О. «З гринджолятами». Сетон-Томпсон Е. «Доміно», «Ведмежа Джонні», «Лобо», «Мустанг-іноходець». Чередниченко Д. «Мандри жолудя». Чухліб В. «Після хуртовини»	
--	--	--

Світ дитинства

Уважно слухає художні твори українських і зарубіжних письменників про дивовижний світ дитинства; коротку інформацію про життя та творчість їх авторів; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; стисло переказує зміст художніх творів, рекомендованих для текстуального вивчення; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; виявляє взаємозв'язок змісту творів про дітей із власними потребами для особистісного розвитку; читає виразно програмові художні твори; характеризує порушені в творах проблеми: добра і зла, милосердя й прощення, морального вибору людини, формування характеру і світогляду юних героїв, шкільного життя, стосунків з однолітками, старшими людьми та навколишнім світом; знаходить у текстах художніх творів приклади теоретико-літературних понять, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку творів про дітей, рекомендованих для текстуального	Марк Твен (1835—1910) «Пригоди Тома Соєра» (скорочено). Марк Твен — американський письменник. Автобіографічна основа повісті «Пригоди Тома Соєра». Світ дорослих і світ дітей у творі. Романтика пригод. Образи Тома Соєра і Гекльберрі Фінна. Ідеали дружби. ТЛ: автобіографічний твір. МК: кіномистецтво — ф/х «Пригоди Тома Соєра і Гекльберрі Фінна» (режисер — Станіслав Говорухін). Іван Нечуй-Левицький (1838—1918). «Вітрогон». Замальовка життєпису письменника. Композиція оповідання «Вітрогон», майстерність оповіді, мови. Образ Василька. Внутрішній світ хлопчика, спрямованість його інтересів, формування характеру. ТЛ: тема та ідея літературного твору. МК: образотворче мистецтво — Микола Пимоненко «Вечоріє». Елеанор Портер (1868—1920). «Полліанна» (скорочено). Е. Портер — американська письменниця. Полліанна — втілення щирості та оптимізму. Життєствердні мотиви твору. ТЛ: композиція і сюжет твору. МК: кіномистецтво — ф/х «Полліанна» («Pollyanna») (режисер — Сара Хардинг). Оксана Сайко (народ. 1976). «Гаманець».	Виразне читання художніх творів (уголос ланцюжком, в особах). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо) художніх творів. Читання фрагментів творів зарубіжних авторів мовою оригіналу (за умови володіння мовою). Порівняння текстів перекладу та оригіналу, варіантів перекладу. Бесіда за запитаннями (зміст твору). Постановка проблемних запитань пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій як авторів, так і героїв художніх творів. Аналітико-синтетична робота над текстом оповідань: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання плану твору. Діаграма Венна «Персонажі творів». Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації (перебіг події, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм.
--	--	---

вивчення; виокремлює в художніх текстах мікротеми; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів щодо майстерного розкриття духовного світу дітей, їхніх характерів і міжособистісних стосунків; характеризує емоційний стан персонажів творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність; проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в творах про дитинство, і власним життєвим досвідом для формування базових морально-етичних норм; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; представляє текст прочитаних художніх творів, використовуючи різні способи і засоби візуалізації змісту; створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів за мотивами прочитаного;	Біографічна довідка про письменницю. Драматизм сюжету оповідання «Гаманець». Розвиток подій у творі. Проблема добра і зла, морального вибору людини. Образи Іванки й Ритки, спільне й відмінне у їхніх характерах і вихованні. МК: образотворче мистецтво — ілюстрації Наталки Гайди, Назара Гайдучика до збірки «Новенька та інші історії». Галина Кирпа (народ. 1950). «Мій тато став зіркою». Участь письменниці у подіях, що стали основою оповідання, їх переосмислення в художньому творі. Зворушлива оповідь маленької дівчинки, тато якої загинув на Майдані. Особливості показу світу очима дитини. Мотиви втрати рідної людини, почуття й переживання дитини. Ідея героїзму й самопожертви. МК: образотворче мистецтво — Олена Самойлик «Герої. Майдан», ілюстрації Оксани Були до оповідання «Мій тато став зіркою»; музичне мистецтво — українська народна пісня «Пливе кача». МЗ: історія України — Революція гідності. ПЧ. Грінченко Б. «Украла». Ліндгрен А. «Пеппі Довгапанчоха», «Малюк і Карлсон», «Пригоди Калле Блумквіста». Слабошпицький М. «Війві». Стельмах Я. «Про козу». Тютюнник Г. «Дивак». Франко І. «Малий Мирон». Шолом-Алейхем. «Хлопчик Мотл».	Рольова гра «Лист героєві твору» або «Я хотів би дружити із героєм твору...».
---	--	--

відтворює окремі художні засоби із вивчених творів для втілення власних творчих намірів.		
У пошуках пригод і чудес		
Уважно слухає українські та зарубіжні пригодницько-фантастичні твори, коротку інформацію про їх авторів; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; стисло переказує зміст художніх творів, рекомендованих для текстуального вивчення; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; читає виразно фрагменти художніх творів, рекомендованих для текстуального вивчення; характеризує порушені в пригодницько-фантастичних творах проблеми: подолання бездуховності та прагматизму в реальному світі, утвердження ідеалів добра і справедливості, значущості вишанування величю історичного минулого тощо; знаходить у текстах художніх творів приклади теоретико-літературних понять, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку пригодницько-фантастичних творів, рекомендованих для текстуального вивчення;	Льюїс Керролл (1832—1898). «Аліса в Країні Див» (скорочено). Л. Керролл — англійський письменник. Світ дивовижних пригод у творі. Образ головної героїні та казкових персонажів. Значення гри у творі. МК: кіномистецтво — х/ф «Аліса в країні чудес» («Alice in Wonderland», режисер — Тим Бьортон). Роальд Дал (1916—1990). «Чарлі і шоколадна фабрика» (скорочено). Р. Дал — англійський письменник. Неймовірні пригоди Чарлі. Чарівний світ фабрики містера Вонкі. Утвердження ідеалів добра і справедливості у творі. МК: кіномистецтво — х/ф «Чарлі і шоколадна фабрика» («Charlie and the Chocolate Factory», режисер — Тим Бьортон). Всеволод Нестайко (1930—2014). «Чарівні окуляри» (скорочено). Замальовка життяпису письменника. Повість-казка про фантастичні пригоди сучасних школярів. Реальні вчинки головних героїв на шляху дорослішання. Фантастичні пригоди, чарівні елементи, казкова символіка повісті. Ідейний зміст твору: відповідальність за свої вчинки, вміння долати перешкоди на шляху до мети. ТЛ: епічний твір ;повість-казка (поглиблення поняття).	Виразне читання фрагментів художніх пригодницько-фантастичних творів (уголос ланцюжком, в ролях). Читання фрагментів творів зарубіжних авторів мовою оригіналу (за умов володіння мовою). Порівняння текстів перекладу та оригіналу, варіантів перекладу. Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо) художніх пригодницьких творів. Бесіда за запитаннями (зміст твору). Постановка проблемних запитань пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій як авторів, так і героїв художніх творів. Аналітико-синтетична робота над текстом художнього пригодницького твору: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання графічного плану пригодницько-фантастичного

виокремлює в художніх текстах мікротеми; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів щодо художнього змалювання фантастичного і реального у творах, використання чарівних елементів і казкової символіки; характеризує емоційний стан персонажів пригодницько-фантастичних творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних пригодницько-фантастичних творів; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; творчо опрацьовує прочитані художні твори, у разі потреби змінюючи персонажів, додаючи окремі епізоди, переказуючи прочитане з позиції одного з персонажів тощо; створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів за	МК: образотворче мистецтво — ілюстрації Юлії Радіч-Демидьонко, Анатолія Василенка, Радни Сахалтуєвої до повісті «Чарівні окуляри»; кіномистецтво — документальний фільм «Всеволод Нестайко. Родом з дитинства» (режисер — Максим Погребняк), короткометражний художній фільм «Тореадори з Васюківки» (режисер — Самарій Зелікін), художній фільм «Одиниця „з обманом«» (режисер — Андрій Праченко). Зірка Мензатюк (народ. 1954). «Таємниця козацької шаблі» (скорочено). Коротко про письменницю. Пригодницька повість про мандрівку історичними місцями України. Історичне минуле в житті сучасної людини. Образи козаків та символіка козацької шаблі у творі. Велич старовинних українських замків. Фантастичне і реальне у пригодницькій повісті. Засоби змалювання характерів персонажів. ТЛ: пригодницька повість; детектив. МК: архітектура — Тараканівський форт, Дубенський замок, Підгорецький замок, Олеський замок, Кам'янець-Подільська фортеця, Хотинська фортеця; образотворче мистецтво — Юзеф Брандт «Вставайте, козаки», Олег Орльонон «Битва під Берестечком». МЗ: історія України — доба козацтва, битва під Берестечком; музичне мистецтво — козацькі пісні. ПЧ. Дара Корній «Петрусь Химородник». Ковальська К. «Канікули прибульців із Саллатти». Ільченко О. «Загадкові світи старої обсерваторії»/	твору. Складання схеми/таблиці «Реальне і фантастичне в художньому творі». Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Проектна робота «Одна цікава детективна чи пригодницька історія».
--	---	--

мотивами прочитаного.	Керролл Л. «Аліса в Задзеркаллі». Кестнер Е. «Еміль та детективи». Маар П. «Машина для здійснення бажань, або Суботик повертається в суботу». Янсон Т. Твори із серії про мумі-тролів.	
Література рідного краю		
Уважно слухає твори літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти; інформацію про життя та творчість їх авторів; розповідає про власний емоційний стан під час ознайомлення з творами; читає виразно твори рідного краю, зокрема лірику напам'ять; характеризує порушені в літературних творах проблеми; формулює тему та основну думку творів; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу літератури рідного краю; обирає для самостійного ознайомлення твори літератури рідного краю і наводить аргументи щодо свого вибору; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; створює за мотивами прочитаного власний	Художні твори літератури рідного краю (за вибором учителя). Ознайомлення із доступними для сприйняття й спорідненими тематично із вивченими в І семестрі творами письменників-земляків та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти. МК: інтерпретація творів літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти в інших видах мистецтва; літературно-меморіальні музеї.	Виразне читання творів літератури рідного краю (уголос ланцюжком, в особах, в парах). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстом творів літератури рідного краю: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання плану (простого чи складеного, цитатного). Характеристика героїв. Робота з цитатним матеріалом. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм.

медійний продукт і творчі роботи різних жанрів; збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності прочитаної літератури письменників-земляків.		Самостійний добір творів літератури рідного краю у домашній, шкільній, сільській бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах. Робота в творчих групах «Цього письменника рідного краю я знаю, бо читав/читала його твори».
Найцікавіше з літературних новинок		
Уважно слухає інформацію про нові художні твори сучасної української та зарубіжних літератур; використовує елементи конспектування навчального матеріалу; формулює запитання, щоб уточнити розуміння змісту літературних творів, почуті інформації про них; читає тексти творів сучасної української та зарубіжних літератур (оглядово, вибірково тощо); обирає для самостійного ознайомлення твори сучасної української та зарубіжних літератур і наводить аргументи щодо свого вибору; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних творів; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і	Художні твори сучасної української та зарубіжних літератури (за вибором учителя та учнів) МК: музичне мистецтво — музика, що слухають герої-ровесники прочитаних учнями художніх творів сучасної літератури.	Виразне читання художніх творів сучасної української та/або зарубіжних літератур (уголос ланцюжком, в особах). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстом творів сучасної української та/або зарубіжних літератур: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Самостійний добір художніх творів сучасної української та/або зарубіжних літератур у домашній, шкільній, міській (сільській) бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах. Міні-проектна робота «Художній

розширення кола читацьких інтересів.		твір — мій ровесник».
Узагальнення та систематизація вивченого за II семестр та за навчальний рік		
Розуміє та відтворює навчальний матеріал, зокрема й зміст художніх творів, вивчених у II семестрі унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом; обстоює власну позицію щодо проблем, порушених у вивчених художніх творах; пояснює теоретико-літературні поняття, вивчені в процесі опрацювання програмового матеріалу в II семестрі; співвідносить зміст вивчених художніх творів із історичним і культурним контекстом; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу вивчених художніх текстів; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних художніх творів; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.	Текстуально вивчені та самостійно прочитані художні твори української та зарубіжної літератури. Узагальнення та систематизація вивченого в II семестрі та за навчальний рік навчального матеріалу. ТЛ: повторення вивчених у II семестрі та за навчальний рік теоретико-літературних понять.	Виразне читання художніх творів, зокрема напам'ять. Тестові завдання із відкритими та закритими запитаннями із використанням веб-ресурсів Інтерпретація художніх творів. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема й із використанням комп'ютерних програм. Укладання рекомендаційних списків улюблених прочитаних книг; проведення засідання читацького клубу «Коло книжки», «Книжка, що мене вразила» тощо.

6 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності (за вибором)
I семестр		
Вступ		
Уважно слухає інформацію про художню літературу як вид мистецтва, інші види мистецтва, своєрідність мистецького світосприймання, художній образ у літературі та інших видах мистецтва; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; розуміє та відтворює зміст інформації про літературу як вид мистецтва, художній образ на прикладі фольклору, прочитаних літературних творів і творів інших видів мистецтва; аргументовано зіставляє почуте із	Художня література як вид мистецтва. Своєрідність мистецького світосприймання. Художній образ у літературі та інших видах мистецтва. Текстуально вивчені в 5 класі та самостійно прочитані учнями художні твори. ТЛ: мистецтво, художній образ, література як вид мистецтва. П: самостійно прочитані учнями художні твори. МК: скульптура — Єгор Зигура «Сходи пізнання» (м. Київ), Роман Захарчук, Михайло Шкраб'юк «Скульптура книги» (м. Коломия Івано-Франківської обл.).	Проведення дискусій (зокрема он-лайн) на тему: «Роль мистецтва у житті людини» Перегляд екранізацій (епізодів) творів української літератури, вивчених у 5 класі, та обговорення їх у класі. Створення таблиць, схем, ілюстрацій «Художній образ у творах мистецтва». Створення лепбука «Художні образи літературних творів, прочитаних у 5 класі. Їх віддзеркалення в різних

життєвим досвідом; формулює висновки відповідно до поставленого завдання; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних художніх творів; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані новою навчальною інформацією та прочитаними художніми творами; створює невеликі повідомлення/медіатексти про художню літературу, художній образ у літературі та інших видах мистецтва.		видах мистецтва». Віртуальна екскурсія у Національний музей літератури України.
Міфи народів світу		
Уважно слухає інформацію про міф як найдавнішу форму світогляду, тексти міфів народів світу, відомості про письменницю Дару Корній та образи прадавньої міфології в її творчості; ознайомлюється з інтерпретаціями міфів у різних видах мистецтва, зокрема з екранізаціями та мультиплікаційними версіями (за бажанням); висловлює свої міркування про здобутий естетичний досвід; вичерпно відповідає на запитання за змістом нового навчального матеріалу; стисло переказує сюжети міфів;	Міф як найдавніша форма світогляду людини, розуміння світу й усвідомлення свого місця в ньому. Космогонічні міфи народів світу. Праукраїнські міфи про створення світу: «Сокіл-Род», «Прадуб» (за Сергієм Плачиндою). Побудова та символіка космогонічних міфів, їх основні мотиви. ТЛ: міф;види міфів. МК: образотворче мистецтво — ілюстрації до книги «Міфи та легенди давньої України» (художник-ілюстратор — Валерій Войтович); альбом творчості «Світло Пращурів Наших» (художник-ілюстратор Віктор Крижанівський). Антропогонічні міфи народів світу. Праукраїнські міфи про створення людини «Білобог і Чорнобог»,	Виразне читання текстів міфів (уголос ланцюжком, в особах). Усний стислий, вибірковий переказ здобутої навчальної інформації. Створення порівняльних таблиць «Міф і казка», «Міф і легенда», «Міфи народів світу». Аналітико-синтетична робота над текстом міфів: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Прогнозування подій у міфах за заголовком, за ілюстрацією, за уривком.

унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; розрізняє спільне та відмінне між міфами, казками та легендами; читає виразно тексти міфів; формулює запитання, щоб уточнити розуміння почутої інформації про міфи; розпізнає ознаки космогонічних та антропогонічних міфів, визначає особливості їх побудови; співвідносить зміст сприйнятих текстів міфів з історичним і культурним контекстом; характеризує порушені в міфах проблеми; знаходить у текстах переказів міфів теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку текстів міфів, рекомендованих для текстуального вивчення; визначає символіку міфів; характеризує міфічних персонажів, їх поведінку та вчинки, виявляючи толерантність; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані	«Дажбог і Жива» (за Сергієм Плачиндою). Особливості українських міфів, пов'язаність їх із давніми заняттями людей, із хліборобством. Протистояння добра і зла у міфах. Їх відмінність від казок і легенд. МК: образотворче мистецтво — ілюстрації до книги «Міфи та легенди давньої України» (художник-ілюстратор Валерій Войтович); скульптура — Віктор Комісаров «Боги Давньої Русі». Давньогрецькі міфи про Прометея. Прометей — символ самопожертви та тираноборства. Уславлення подвигу Прометея. Образ Прометея у світовому мистецтві. МК: анімація — мультфільм «Прометей» (режисер — Олександра Сніжко-Блоцька); образотворче мистецтво — Ян Коссірс «Прометей»; література — Максим Рильський «Прометей». Давньогрецькі міфи про подвиги Геракла (1—2 за вибором учителя). Возвеличення сили та мужності в образі Геракла. МК: анімація — мультфільм «Геркулес» («Hercules», режисери — Джон Маскер, Рон Клементс). Дара Корній (народ — 1970). «Лісовик», «Водяник», «Польовик» (із книги «Чарівні істоти українського міфу. Духи природи»). Коротко про письменницю та її твори для дітей. Химерний світ чарівних істот праукраїнської міфології. Відображення прадавньої міфології, звичаїв та обрядів українців (один-два твори за вибором учителя). МК: образотворче мистецтво — ілюстрації до книги «Чарівні істоти українського міфу. Духи природи» (художник-ілюстратор — Ангеліна Канкава)	Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації, зокрема і з використанням комп'ютерних програм, щодо дослідження особливостей космогонічних та антропогонічних міфів, символіки міфів прадавньої України. Складання власних міфів різних видів. Порівняльна характеристика героїв давньогрецьких міфів: Прометей і Геракл. Самостійний добір текстів міфів у бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах. Проектна робота «Укладання ілюстрованого словничка: чарівні істоти, боги та герої»
--	--	--

прочитаним, своє ставлення до зображених у текстах міфів персонажів, подій, ситуацій, явищ тощо; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу опрацьованого матеріалу про міфи як відображення прадавньої міфології, звичаїв та обрядів людей; про символіку та художні особливості міфів; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; представляє текстову інформацію із міфів, використовуючи різні способи і засоби візуалізації їх змісту; створює за мотивами прочитаних міфів письмові творчі роботи різних жанрів; власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик, тощо).	ПЧ. Войтович В. «Міфи та легенди давньої України». Гловацька К. «Міфи Стародавньої Греції». Дара Корній «Зворотний бік світла». Лонгфелло Г. «Пісня про Гайавату» Плачинда С. «Міфи і легенди Давньої України».	
Народні пісні. Календарно-обрядові пісні		
Уважно слухає народні обрядові пісні та інформацію про них як найдавніший вид усної народної поетичної творчості; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутої інформації; розповідає про власні емоції від почутих народних обрядових пісень; читає виразно українські та зарубіжні	Народні календарно-обрядові пісні, їх різновиди. Зимова обрядовість українців. Українські колядки й щедрівки, їх зміст і значення. «Нова радість стала» (давні й нові варіанти), «Щедрик, щедрик, щедрівочка...». ТЛ: календарно-обрядові пісні та їх види. МК: музичне мистецтво — Микола Леонтович «Щедрик»; образотворче мистецтво — Микола Пимоненко «Колядки», Іван Горобчук «Колядки»,	Виразне читання календарно-обрядових пісень, зокрема напам'ять. Виконання календарно-обрядових пісень акапельно або ж у музичному супроводі. Читання календарно-обрядових пісень народів світу мовою оригіналу

народні календарно-обрядові пісні; співвідносить зміст народних обрядових пісень з культурним контекстом; формулює тему та основну думку календарно-обрядових пісень; розпізнає основні теоретико-літературні поняття програмової навчальної теми та використовує окремі з них; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу народних календарно-обрядових пісень; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані календарно-обрядовими піснями; розкриває актуальність народних обрядових пісень у контексті викликів сучасності та власних життєвих потреб; створює за мотивами народних календарно-обрядових пісень письмові творчі роботи різних жанрів, медійний продукт (мультфільм, відеоролик, тощо); відтворює окремі художні засоби народних календарно-обрядових пісень для втілення власних творчих намірів.	«Вертеп», «Різдво», Олег Шупляк «Різдвяний дідух», Ігор Роп'яник «Колядники йдуть», Вікторія Проців «Свята вечерея», «Коляда». Світова популярність англійської новорічно-різдвяної пісні (carol) «We Wish You a Merry Christmas», та пісні Джеймса Лорда П'єрпойнта, що стала народною, «Jingle Bells». МЗ: іноземна мова — календарно обрядові пісні у фольклорі народу, мова якого вивчається. Весняні й літні обрядові пісні. Веснянки. Закликання весни, символічне значення відновлення природи. Народні ігри, що супроводжувались піснями. «Благослови, мати, весну закликати», «Кривий танець». Купальські пісні, їх походження, тематика. «Купайло, Купайло, де ти зимувало?», «А де наше Купайло стояло» (дві пісні за вибором учителя). Художні особливості календарно-обрядових пісень. ТЛ: рефрен; анафора. МК: образотворче мистецтво — Костянтин Трутовський «Одягають вінок», Сергій Васильківський «Весна в Україні», Микола Реріх «Весна священна», Вітольд Прушковський «Русалки»; музичне мистецтво — Микола Леонтович «Ой гори, ой світи» (з опери «На Русалчин Великдень»). Для вивчення напам'ять: дві пісні за вибором учителя. ПЧ. Жниварські пісні «Там у полі криниченька». Русальні пісні «Сиділа русалка на білій березі».	(за умови володіння мовою). Порівняння текстів перекладу та оригіналу, варіантів перекладу. Постановка проблемних запитань, пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій, згаданих у календарно-обрядових піснях. Створення власного медіатексту на основі усної народної поетичної творчості. Дослідницька робота (аналіз календарно-обрядових пісень). Проектна робота «Особливості новорічно-різдвяні пісні різних народів» (випереджувальне завдання)
Мудрість байки		
Уважно слухає байки та короткі	Езоп (бл. 600 р. до н. е.) — легендарний давньогрецький	Виразне читання байок у ролях,

повідомлення про їх авторів, інформацію про художні особливості жанру байки; ознайомлюється з інтерпретаціями байок у різних видах мистецтва, зокрема з їх анімаційними версіями (за бажанням); висловлює свої міркування про здобутий естетичний досвід; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; розрізняє ознаки жанру байки, особливості її побудови, розуміє її сатиричний характер, алегоричний зміст; читає виразно байки, зокрема напам'ять; характеризує порушені в байках проблеми; знаходить у текстах байок теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку байок, рекомендованих для текстуального вивчення; характеризує персонажів байок, їхню поведінку та вчинки; проводить паралелі між образами й ситуаціями, зображеними в байках, і власним життєвим досвідом для формування базових морально-етичних норм; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу байок про їх фольклорну основу,	байкар. Байки Езопа (3—4 байки за вибором учителя). Мораль байок Езопа. ТЛ: байка (повторення); езопова мова. МК: образотворче мистецтво — ілюстрації до збірки Езопові байки» (в-во «Веселка», 1990) (художник-ілюстратор — Анатолій Василенко) Жан де Лафонтен (1621—1695) «Зачумлені звірі». Ж. де Лафонтен — французький байкар. Актуальність проблем, порушених у байці Ж. де Лафонтена. ТЛ: алегорія. МК: образотворче мистецтво — ілюстрації до збірки байок Ж. де Лафонтена (художник-ілюстратор — Андрій Симанчук). Євген Гребінка (1812—1842). «Лебідь і гуси». Розповідь про життя й байкарську творчість письменника. Своєрідність переосмислення фольклорних мотивів у байках. Розкриття у байці «Лебідь і гуси» самотності людини, засудження заздрисності й пристосування до думки інших. ТЛ: гумор (повторення); сатира. МК: образотворче мистецтво — Аполлон Мокрицький «Портрет Євгена Гребінки; ілюстрації до збірки Є. Гребінки «Школяр Денис» (художник-ілюстратор — Олександр Мартинець). Леонід Глібов (1827—1893). «Вовк і кіт», «Зозуля і півень» (один твір за вибором учителя). Розповідь про видатного українського байкаря. Викривальний і повчальний характер творів письменника. Композиційні елементи та виховна спрямованість байок Л. Глібова.	зокрема напам'ять. Інсценізація байок. Аналітико-синтетична робота над текстом байок: визначення теми, основної думки, особливості структури. Порівняльна характеристика героїв байок.
--	---	--

викривальний зміст і повчальний характер, художні особливості, композиційні елементи та морально-етичне спрямування змісту творів; створює за мотивами прочитаних байок письмові творчі роботи різних жанрів, власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик тощо); збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності байок.	ТЛ: мораль. МК: образотворче мистецтво — ілюстрації до збірки вибраних творів Леоніда Глібова «Цяцькований осел» (художник-ілюстратор — Амброз Жуковський). Микита Годованець (1893—1974). «Голуб і Лелека». Коротко про письменника. Тема патріотизму в байці. Діалоги персонажів та їх роль у розкритті алегоричного змісту твору. Для вивчення напам'ять: одна байка за вибором учителя. ПЧ. Білокопитов М. «Кря-ко-ко». Гришко П. «Потерпілий кіт». Музичук А. «Рік хвоста». Сосюра В. «Магнат». Федр. Байки.	
Ліричні послання Україні		
Уважно слухає громадянську лірику; коротку інформацію про її авторів; навчальний матеріал про жанрово-композиційні та художні особливості творів, що вивчаються текстуально; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого навчального матеріалу; розповідає про власний емоційний стан під час сприймання поезії, що вивчається; читає виразно громадянську лірику, зокрема напам'ять; співвідносить зміст поетичних творів із історичним і культурним контекстом;	Павло Чубинський (1839—1884). Національний гімн України «Ще не вмерла Україна...». Номан Челебіджіхан (1885—1918). Національний гімн кримських татар «Я поклявся перед народом...». Історія створення урочистих пісень як символів держави, розповідь про їх авторів. Вираження у гімнах (славнях) патріотизму та прагнення народу до свободи, утвердження справедливості. ТЛ: громадянська лірика; гімн (славень). МК: архітектура — Олексій Пергаменик, пам'ятник Павлу Чубинському (м. Бориспіль Київської обл.); образотворче мистецтво — Зарема Трасинова «Портрет Номана Челебіджихана».	Виразне читання ліричних послань Україні (зокрема, два — напам'ять). Запис власних міркувань, оформлення їх у вигляді медійного продукту. Постановка проблемних запитань, пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій авторів патріотичної лірики. Дослідницька робота «Засоби художньої виразності поезії: епітет, порівняння, метафора». Самостійний добір громадянської

характеризує порушені в громадянській ліриці проблеми; знаходить у текстах ліричних творів теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність; формулює мотиви поезії, що вивчається; розкриває її символічний зміст; характеризує образ ліричного героя поезії, що вивчається; аргументує власну оцінку поезії, наводячи доречні цитати із творів; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу громадянської лірики про вираження почуття патріотизму й прагнення народу до свободи, утвердження справедливості, збереження національної пам'яті; створює за мотивами вивченої поезії творчі роботи різних жанрів, власний медійний продукт (відеоролик тощо); збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності вивченої поезії.	Тарас Шевченко (1814—1861). «І досі сниться: під горою...». <i>Розповідь про останні роки поета на засланні. Візуалізований образ України у вірші. Пейзажні картини українського села.</i> ТЛ: ліричний герой; епітет; метафора; порівняння (поглиблення поняття). МК: образотворче мистецтво — Володимир Орловський «Вечір над річкою», Архип Куїнджі «Вечір на Україні», Йосип Крачковський «Український вечір», Микола Сергіїв «Яблуні в цвіту»; музичне мистецтво — «І досі сниться під горою» (слова — Тарас Шевченко, музика — Леся Тельнюк). Микола Вороний (1871—1938). «Євшан-зілля». <i>Коротко про письменника. Літописна основа поеми. Символ євшану. Краса природи рідного краю. Тема національної пам'яті. Роль слова, пісні, історії в житті людини. Поєднання епічних і ліричних рис у поемі «Євшан-зілля».</i> ТЛ: ліро-епічний твір; поема; ліричний відступ. МК: образотворче мистецтво — Архип Куїнджі «Степ», музика — «Євшан зілля» (слова — Валерій Мельник, музика — Роман Бікеєв). Михайло Ткач (1932—2007). «Моя Україна». <i>Коротко про письменника, його пісенну лірику. Символічне втілення образу Батьківщини у пісні «Моя Україна». Мотив патріотизму через єднання людини з рідною природою.</i> ТЛ: композиція ліричного твору. МК: музичне мистецтво — «Моя Україна» (слова —	лірики й наведення аргументів щодо такого вибору у вигляді усного повідомлення, анімаційних презентацій тощо. Віртуальна екскурсія в музей Івана Франка. Характеристика образу ліричного героя. Створення порівняльної таблиці «Епічне й ліричне в поемі».
--	---	--

	Михайло Ткач, музика — Ігор Поклад). Дмитро Кремінь (1953 — 1919). «Літа мої і зими...» (уривок із вірша «Книга Буття чи Батия»). Коротко про письменника. Патріотичні мотиви, спадкоємність поколінь, відображена в рідній мові. МК: ілюстрації до книги Д. Креміна «Скіфське золото» (художник-ілюстратор — Юрій Гуменний). МЗ: історія України — відгомін історичних подій у художніх творах. Для вивчення напам'ять: дві поезії за вибором учителя. ПЧ. Даник В. «Починаймося з рідної мови». Кониський О., Лисенко М. «Молитва за Україну». Кравченко У. «Думка». Леонід Полтава «Абетка з історії України: бо корінням у рідній землі». Олександр Олесь «Половці і Отрок», «Пісня» (зі збірки «Княжа Україна»). Симоненко В. «Я закоханий палко, без міри». Чарнецький С. «Ой, у лузі червона калина похилилася». Черкасенко С. «Дві матері», «Рідний край».	
Різдвяні дива		
Уважно слухає різдвяні оповідання (казки, повісті-казки); коротку інформацію про їх авторів; навчальний матеріал про особливості жанру різдвяного оповідання (казки, повісті-казки); ознайомлюється з інтерпретаціями різдвяних оповідань (казок, повістей-казок) у різних видах	Микола Гоголь (1809—1852). «Ніч перед Різдвом». Фольклорна основа твору. Поєднання народних різдвяних традицій та авторської фантазії. Тема кохання у творі. Образи Оксани і Вакули. МК: кіномистецтво — х/ф «Вечори на хуторі біля Диканьки» («Ніч перед Різдвом», режисер — Олександр Роу).	Виразне читання творів (уголос ланцюжком, в особах). Читання фрагментів творів зарубіжних авторів мовою оригіналу (за умови володіння мовою). Порівняння текстів перекладу та оригіналу, варіантів перекладу.

мистецтва, зокрема з їх анімаційними та кіноверсіями (за бажанням); висловлює свої міркування про здобутий естетичний досвід; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; стисло переказує зміст різдвяних оповідань (казок, повістей-казок), рекомендованих для текстуального вивчення; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; наводить аргументи і приклади на підтвердження власної позиції, використовуючи доречні цитати з тексту різдвяних оповідань (казок, повістей-казок) для вираження власних поглядів щодо різдвяної урочистості, святковості, утвердження християнських цінностей та гуманістичних ідеалів у творах; читає виразно фрагменти художніх творів; характеризує порушені в творах проблеми: шанобливого ставлення до різдвяних традицій, утвердження християнських цінностей добра, милосердя та гуманізму; знаходить у текстах художніх творів	Чарльз Діккенс (1812—1870). «Різдвяна пісня в прозі» (скорочено). Ч. Діккенс — англійський письменник. Високий гуманізм «Різдвяної пісні в прозі». Реальне й фантастичне у творі. Образ Скруджа як втілення людських вад та можливості їх здолати. Магія Різдва у творі. МК: кіномистецтво — х/ф «Різдвяна історія» («А Christmas Carol», режисер — Роберт Земекіс). МЗ: іноземна мова — різдвяні пісні у фольклорі народу, мова якого вивчається. Ігор Калинець (народ. — 1930). «Вертеп маленького хлопчика». Розповідь про долю письменника. Атмосфера різдвяної урочистості, святковості, протиставлення її сумним спогадам героя про батьків, які змушені зустрічати Різдво далеко від сина. Чарівні перетворення головного героя в основі сюжету казки. ТЛ: художня деталь; персоніфікація (поглиблення поняття). МК: образотворче мистецтво — ілюстрації до збірки «Казки зі Львова» (художниці-ілюстраторки — Ірина Балдіна, Олена Шаховська). Богдана Матіяш (народ. — 1982). «Єва і білосніжна квітка лілії». Коротко про письменницю. Характер Єви, її дивовижні здібності. Незвичайні перетворення напередодні Різдва. Тема добра, милосердя та винагороди за них. Ідея різдвяної казки. ТЛ: різдвяна казка; різдвяна повість-казка. МК: образотворче мистецтво — ілюстрації до збірки	Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо). Бесіда за запитаннями. Перегляд інтерпретацій різдвяних оповідань у різних жанрах мистецтва. Аналітико-синтетична робота над текстом творів: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання плану твору (цитатного, простого чи складного). Порівняльна характеристика героїв творів. Робота з цитатним матеріалом. Прогнозування подій у різдвяних оповіданнях. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Самостійний добір та презентація різдвяних оповідань у бібліотеках, на рекомендованих учителем інтернет-сайтах. Проектна робота «Магія Різдва або Як святкують Різдво герої
---	---	---

теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку різдвяних оповідань (казок, повістей-казок), рекомендованих для текстуального вивчення; виокремлює в художніх текстах мікротему; характеризує персонажів творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів щодо художнього відображення атмосфери різдвяної урочистості, святковості, поєднання реальних і дивовижних подій, відтворення світу людини й природи, розкриття внутрішнього світу героїв; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів про неповторний світ дитинства; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і	Богдани Матіяш. «Казки Різдва» (художник-ілюстратор — Володимир Штанко). Олександр Гаврош (народ. — 1971). «Різдвяна історія ослика Хвостика» (скорочено). Коротко про письменника. Незвичайні пригоди ослика як шлях до мрії. Основні події й дива в різдвяній повісті. Характеристика образів повісті-казки. Яскравість і колоритність персонажів. Художні деталі у творі. ТЛ: різдвяна повість-казка. МК: образотворче мистецтво — ілюстрації до повісті Олександра Гавроша «Різдвяна історія ослика Хвостика» (художниця-ілюстраторка — Світлана Сова). Том Флетчер (народ. — 1985). «Різдвозавр та Зимовий Відьма» (скорочено). Образи Вільяма Трандла та його супутників. Неймовірна різдвяна подорож та високі ідеали героя. МК (до всього розділу «Різдвяні дива»): образотворче мистецтво — Юрій Пацан «Ніч на Різдво», «Різдвяний вечір» Різдвяна ніч», Різдво на Україні»; музичне мистецтво — Микола Лисенко опера «Різдвяна ніч», Микола Римський-Корсаков опера «Ніч перед Різдвом»; анімація — мультфільм «Різдвяна казка» (режисер — Анатолій Трифонов). ПЧ: Андерсен Г. Х. «Дівчинка з сірниками». Гуменюк Н. «Родення або подорож за веселку». Коцюбинський М. «Ялинка». Лепкий Б. «Святий вечір». Матіяш Б. «Казки Різдва». Нікуліна А. «Найбільша снігова пригода». Пчілка О. «Сосонка».	прочитаних книг»
---	---	-------------------------

розширення кола читацьких інтересів; творчо опрацьовує прочитані художні твори, у разі потреби змінюючи персонажів, додаючи окремі епізоди, переказуючи прочитане з позиції одного з персонажів тощо; створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів; відтворює окремі художні засоби з різдвяних оповідань (казок, повістей-казок) для втілення власних творчих намірів.		
Література рідного краю		
Уважно слухає твори літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти; інформацію про життя та творчість їх авторів; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; розповідає про власний емоційний стан під час ознайомлення з творами; читає виразно художні твори рідного краю та зарубіжних письменників, життя і	Художні твори літератури рідного краю (за вибором учителя) Ознайомлення із доступними для сприйняття й спорідненими тематично із вивченими в I семестрі літературними творами письменників-земляків та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти. МК: інтерпретація художніх творів літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти, в інших видах мистецтва; літературно-меморіальні музеї.	Виразне читання художніх творів літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти, (уголос ланцюжком, в особах, в парах тощо). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстами літератури рідного краю: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання плану (простого чи

творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти, зокрема лірику напам'ять; характеризує порушені в літературних творах проблеми; формулює тему та основну думку творів; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу літератури рідного краю; обирає для самостійного ознайомлення твори літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти, і наводить аргументи щодо свого вибору; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт і творчі роботи різних жанрів; збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності прочитаної художньої літератури письменників-земляків та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти.		складеного, цитатного). Характеристика героїв. Робота з цитатним матеріалом. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Самостійний добір художніх творів літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти, у домашній, шкільній, сільській бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах. Робота в творчих групах «Цього письменника рідного краю я знаю, бо читав/читала його твори».
Найцікавіше з літературних новинок		

Уважно слухає нові художні твори сучасної української та зарубіжних літератур та інформацію про них; використовує елементи конспектування навчального матеріалу; формулює запитання, щоб уточнити розуміння змісту літературних творів, почутої інформації про них; читає тексти творів сучасної української та зарубіжних літератур (оглядово, вибірково тощо); обирає для самостійного ознайомлення твори сучасної української та зарубіжних літератур і наводить аргументи щодо свого вибору; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних творів; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.	Художні твори сучасної української та зарубіжних літератур (за вибором учителя та учнів) МК: музичне мистецтво — музика, що слухають герої-ровесники прочитаних учнями художніх творів сучасної літератури.	Виразне читання художніх творів сучасної української та зарубіжних літератур (уголос ланцюжком, в особах,). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстом художніх творів сучасної української та зарубіжних літератур: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Самостійний добір художніх творів сучасної української та зарубіжних літератур у домашній, шкільній, міській (сільській) бібліотеках і на рекомендованих учителем (під його керівництвом) інтернет-сайтах. Міні-проектна робота «Художній твір — мій ровесник».
Узагальнення та систематизація вивченого за І семестр		
Розуміє та відтворює навчальний матеріал, зокрема й зміст художніх творів української та зарубіжної літератури, вивчених у І семестрі; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби	Текстуально вивчені та самостійно прочитані художні твори української та зарубіжної літератури. Узагальнення та систематизація вивченого в І семестрі навчального матеріалу. ТЛ: повторення вивчених у І семестрі теоретико-літературних понять.	Виразне читання художніх творів, зокрема напам'ять. Тестові завдання із відкритими та закритими запитаннями із використанням освітніх вебресурсів. Інтерпретація художніх творів. Створення графічних і візуальних

(схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом; обстоює власну позицію щодо проблем, порушених у вивчених художніх творах; пояснює теоретико-літературні поняття, здобуті в процесі опрацювання програмового матеріалу в I семестрі; співвідносить зміст вивчених художніх творів із історичним і культурним контекстом; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу вивчених художніх текстів; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних художніх творів української та зарубіжних літератур; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.		засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Рольова гра «Цю прочитану книгу я візьму із собою на канікули».
II семестр		
Романтика пригод і фантастики		
Уважно слухає пригодницькі, пригодницько-фантастичні твори,	Жуль Верн (1828—1905). «П'ятнадцятирічний капітан» (скорочено).	Виразне читання художніх пригодницьких і фантастичних

коротку інформацію про їх авторів; навчальний матеріал про різновиди пригодницьких, пригодницько-фантастичних творів та їх художні особливості; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; стисло переказує зміст пригодницьких, пригодницько-фантастичних творів, рекомендованих для текстуального вивчення; використовує елементи конспектування; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; читає виразно пригодницькі, пригодницько-фантастичні твори, рекомендовані для текстуального вивчення; характеризує порушені в пригодницьких, пригодницько-фантастичних творах проблеми; знаходить у текстах художніх творів теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку пригодницько-фантастичних творів, рекомендованих для текстуального	Ж. Верн — французький письменник, майстер пригодницьких та фантастичних романів. Образ Діка Сенда — втілення мужності та людяності. Випробовування героїв. Проблема рабства в романі. ТЛ: роман; пригодницький роман. МК: кіномистецтво — х/ф «Капітан «Пілігрима» (режисер — Андрій Праченко). Леся Воронина (народ. — 1955). «Таємне товариство боягузів, або Засіб від переляку № 9». Коротко про письменницю. Будні сучасних школярів у повісті. Основні події та пригоди. Фантастичне у творі. Тонкий гумор у змалюванні неймовірних перетворень. Характери персонажів та засоби їх творення. Головний герой твору Клим Джура, його дорослішання. Роль сім'ї у формуванні життєвих переконань людини. Стосунки між різними поколіннями в родині. ТЛ: різновиди повісті; пригодницька науково-фантастична повість; фентезі. МК: образотворче мистецтво — ілюстрації до повісті «Таємне товариство боягузів, або Засіб від переляку № 9» (художники-ілюстратори — Володимир Штанко, Сергій Храпов). Неда Неждана (народ. — 1971). «Зоряна мандрівка». Коротко про письменницю. Неймовірні міжпланетні мандри двох клоунів. Чарівні істоти та роль цих образів у композиції казки-шоу. Добро і зло у п'єсі, групування персонажів. Гуманістичні цінності як шлях до гармонії у Всесвіті. ТЛ: драма як рід літератури; фантастична драма-казка.	творів (уголос ланцюжком, в особах). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо) художніх пригодницьких і фантастичних творів. Бесіда за запитаннями (зміст твору). Постановка проблемних запитань, пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій як авторів, так і героїв художніх творів, із використанням цитат. Аналітико-синтетична робота над текстом художнього пригодницько-фантастичного твору: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання графічного плану (схеми) твору. Складання схеми/таблиці «Романтика пригод і фантастики у творі». Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Віртуальні екскурсії замками України.
---	---	--

вивчення; виокремлює в художніх текстах мікротеми; характеризує персонажів творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними пригодницькими, пригодницько-фантастичними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів щодо художнього змалювання фантастичного і реального у творах, стосунків між різними поколіннями, утвердження гуманістичних цінностей, готовності до самопожертви, прагнення до розкриття таємниць буття Всесвіту і людини в ньому; обирає для самостійного ознайомлення пригодницькі, пригодницько-фантастичні твори і наводить аргументи щодо свого вибору; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; створює за мотивами прочитаного	МК (до розділу «Романтика пригод і фантастики»): образотворче мистецтво — Павло Кандиба «Астрономи», Картини Роберта Мак Колла на космічну тематику; музичне мистецтво — Дев Хайнс «Звуки космосу». ПЧ. Арєнєв В. «Сапієнси». Бачинський А. «Неймовірні пригоди Остапа і Даринки». Верн Ж. «Діти капітана Гранта». Дефо Д. «Життя і незвичайні та дивовижні пригоди Робінзона Крузо» Джек Лондон «Жага до життя». Микитчак. Г. і Т. «Джмелєня і Володарка злиднів». Ролінг Дж. «Гаррі Поттер і філософський камінь». Стівенсон Р. Л. «Острів скарбів». Ющук І. «Троє на Місяці». Ячейкін Ю. «Пригоди капітана Небрехи».	Віртуальний тур Національним музеєм космонавтики ім. С. П. Корольова (м. Житомир). Проектна робота «Літературні пригоди — це круто».
--	--	---

власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів.		
Поетичне бачення світу		
Уважно слухає пейзажні ліричні твори українських та зарубіжних поетів; коротку інформацію про їх авторів; навчальний матеріал про яскраву образність поетичної мови; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого навчального матеріалу; розповідає про власний емоційний стан під час сприймання ліричних творів; читає виразно поезію, зокрема напам'ять; співвідносить зміст поетичних творів із культурним контекстом; характеризує порушені в ліричних творах проблеми; знаходить у поезії теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність; формулює мотиви поезії, що вивчається текстуально; характеризує образ ліричного героя ліричних творів; аргументує власну оцінку поезії, наводячи доречні цитати; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу ліричних творів про оспівування краси	Мацуо Басьо (1644—1694). Хайку. (три — чотири твори за вибором учителя). Мацуо Басьо — японський поет. Своєрідність жанру хайку. Гармонія світу природи і душі людини в хайку. Значення художньої деталі в змісті хайку. ТЛ: хайку. МК: образотворче мистецтво — пейзажі Асаі Тю. Ілюстрації у літературно-художньому виданні «Сто краєвидів малювали хмари» (художник-ілюстратор — Віктор Гукайло). Леся Українка (1871—1913). «Тиша морська». Розповідь про письменницю та її подорожі до Криму. Художня майстерність зображення мариністичного пейзажу. Нastroєва тональність вірша. ТЛ: пейзажна лірика. МК: образотворче мистецтво — Олег Щербakov «Літній день біля моря», Ольга Самчук «Морська тиша»; музичне мистецтво — романс «Тиша морська» (слова — Леся Українка, музика — Валерій Квасневський), Поль Моріа «Симфонія сонця і моря». Максим Рильський (1895—1964). «Дощ» («Благодатний, довгожданий...»), «Осінь-маляр із палітрою пишною...» (один твір за вибором учителя). Біографічна довідка про поета. Краса рідної природи у поезіях. Єдність людини і природи, зв'язок між станом	Виразне читання ліричних творів (зокрема, два — напам'ять). Читання поетичних творів зарубіжних авторів мовою оригіналу (за умови володіння мовою). Порівняння текстів перекладу та оригіналу, варіантів перекладу. Постановка проблемних запитань, пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій авторів лірики. Дослідницька робота (аналіз ліричних творів) «Засоби художньої виразності поезії: епітет, порівняння, метафора». Самостійний добір творів пейзажної лірики й наведення аргументів щодо такого вибору у вигляді усного повідомлення, анімаційних презентацій тощо. Характеристика образу ліричного героя. Віртуальні екскурсії до музею Лесі Українки (м. Київ), Новоград-Волинського літературно-меморіального музею Лесі Українки

природи, утвердження життєвого оптимізму, художню довершеність поезії; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів; створює за мотивами вивченої поезії творчі роботи різних жанрів; власний медійний продукт (відеоролик тощо); збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності вивчених ліричних творів.	людської душі та довкіллям. ТЛ: віршована мова; римування. МК: музичне мистецтво — Фредерік Шопен «Краплі дощу»; образотворче мистецтво — Альфонс Муха «Осінь», Федір Безверхнєв «Осінній етюд». Джанні Родарі (1920—1980). «Листівки з видами міст». Дж. Родарі — італійський письменник. Картини Італії у вірші. Прагнення ліричного героя до досягнення світу. МК: архітектура — Колізей, Капітолій, Форум (Рим), кафедральний собор Різдва Діви Марії (Мілан), Пізанська вежа (Піза). Микола Вінграновський (1936—2004). «Даленіє вечір в бабиному літі...», «Димить стерня над синіми ярами», «Вже неминуче буде сніг» (один твір за вибором учителя). Розповідь про поета. Відображення емоційного стану ліричного героя в поезії. Візуальні образи природи та роль словесної палітри кольорів у їх змалюванні. ТЛ: віршовий ритм. МК: образотворче мистецтво — Іван Труш «В обіймах снігу», Тетяна Яблонська «У садочку». Ліна Костенко (народ. — 1930). «Осінній день, осінній день, осінній...», «Дощ полив» (один твір за вибором учителя). Розповідь про письменницю. Розкриття в поезіях мотиву гармонії людини і природи. Поетичний звукопис у зображенні пейзажів. МК: музичне мистецтво — романс «Осінній день, осінній день, осінній!» (слова — Ліна Костенко, музика — Ольга	(Житомирська обл.) та Максима Рильського (м. Київ). Рольова гра «Уявна мандрівка в Італію». Проектна робота «Виготовлення листівки із презентацією свого міста/села».
---	---	--

	Богомолець), «Осінній день» (слова — Ліна Костенко, музика — Зоя Слободян); образотворче мистецтво — Олег Щербаков «Осінь». ТЛ: епітет; метафора; порівняння; персоніфікація (поглиблення понять). Для вивчення напам'ять: дві поезії за вибором учителя. ПЧ. Гейне Г. «Задзвени із глибини...». Гете Й. В. «Нічна пісня подорожнього». Жиленко І. «Жар-птиця». Калинець І. «Стежечка», «Блискавка», «Веселка», «Криничка», «Дим» Кітс Дж. «Про коника та цвіркуна». Леся Українка «Мрії», «Як дитиною, бувало...». Мойсієнко А. «Весна», «Випурхнули грози», «Вітер», «Хвиля». Франко І. «Дрімають села», «Розвивайся лозо, борзо», «Червона калино». Чубач Г. «Зустріч з літом», «Трава дитинства». Щоголів Я. «Косарі».	
Життя видатних особистостей		
Уважно слухає художні твори про життя видатних особистостей; коротку інформацію про їх авторів; стисло переказує зміст художніх творів, рекомендованих для текстувального вивчення; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою	Оксана Іваненко (1906—1997). «Тарасові шляхи» (Розділ «Чорний шлях»). Розповідь про письменницю та її художньо-біографічні твори. Змалювання дитинства поета, його родини в романі «Тарасові шляхи». Образ допитливого й розумного хлопчика Тараса. Художні засоби розкриття його характеру. ТЛ: художньо-біографічні твори.	Виразне читання художніх творів про життя видатних дітей (уголос ланцюжком, в особах). Бесіда за запитаннями (зміст твору чи почутого повідомлення). Постановка проблемних запитань пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій як авторів, так і героїв

вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; виявляє взаємозв'язок змісту творів про дитинство видатних українців із власними потребами для особистісного розвитку; характеризує порушені в творах проблеми: становлення особистості, прагнення до здійснення мрії, розвитку таланту, морального вибору; знаходить у текстах художніх творів про дитинство видатних українців теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку творів про дитинство видатних українців, рекомендованих для текстуального вивчення; характеризує порушені в творах проблеми: становлення особистості, прагнення до здійснення мрії, розвитку таланту, морального вибору; емоційний стан персонажів творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо;	МК: образотворче мистецтво — Борис Єгоров «Мені тринадцятий минало», Іван Іжакевич «Мені тринадцятий минало», Микола Лихошва «Шляхами малого Тараса», Михайло Дерезус «Тарас слухає кобзаря», Василь Кармазін «Мені тринадцятий минало». 2. Ірен Роздобудько (народ. — 1962). «Що може пензлик? (Дитинство Катрусі Білокур)». Коротко про письменницю та її твори для дітей. Мистецьке сприймання героїнею довкілля, її прагнення до своєї мрії, розвиток таланту. Проблема морального вибору особистості. МК: образотворче мистецтво — Катерина Білокур «Щасливе дитинство». 3. Ірина Костюченко. Мотивувальні біографії із серії «Видатні особистості» (один твір за вибором учителя та учнів) Прагнення авторки мотивувати учнів на досягнення життєвого успіху на прикладі життя видатних особистостей. ПЧ: Білоусов Є. «Лесина пісня». Гаврош О. «Останній в'язень. (Дитинство Адальберта Ерделі)». Дерманський О. «Дитинство без олівців» (про Волта Діснея)». Ільченко О. «Життя видатних дітей» (про Леонардо да Вінчі, Карла Ліннея, Жюль Верна, Джона Рокфеллера, Лесю Українку, Вінстона Черчілля.) Луцевська О. «Таємниці натураліста. Дитинство Чарльза Дарвіна». Павленко М. «Янголи для Павлуся Тичини», «Небезпечні	художніх творів. Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо) художніх творів. Аналітико-синтетична робота над текстом художнього твору: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання графічного або біографічного плану (схеми) твору. Віртуальні екскурсії: «Батьківщина Тараса Шевченка — село Моринці». «Меморіальний музей-садиба Катерини Білокур». Проектна робота «Один день із життя видатної дитини» (кінцевий продукт — комп'ютерна презентація, лепбук, анімаційний мультфільм, відеоролик тощо).
---	---	---

обирає для самостійного ознайомлення твори про дитинство видатних українців і наводить аргументи щодо свого вибору; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів.	польоти Василька Симоненка» (Із книги «Райдуга в решеті. Про Павла Тичину, Надію Суровцову, Василя Симоненка, Василя Стуса, Ірину Жиленко») Шевченко О. та Н. «Король Фредді (Про Фредді Мерк'юрі)».	
Гумор і сатира		
Уважно слухає гумористичні та сатиричні художні твори; коротку інформацію про їх авторів; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; читає виразно програмові художні твори українських та зарубіжних авторів; характеризує порушені в гумористичних і сатиричних творах проблеми; знаходить у текстах гумористичних і сатиричних художніх творів теоретико-літературні поняття, пояснює їх	Остап Вишня (1889—1956). «Як ми колись учились», «Перший диктант» (один твір за вибором учителя). Замальовка життєвого шляху письменника. Тонкий ліризм і гумористичне зображення дитинства. Автобіографізм гумористичних творів. Особливості жанру усмішки. ТЛ: гумор (повторення); усмішка. МК: анімація — мультфільм «Парасолька на полюванні» (режисер — Тадеуш Павленко), мультфільм «Зенітка» (режисер — Ірина Гурвич). МЗ: зарубіжна література — гумор та сатира у творах зарубіжних письменників. Олександр Виженко (1957—2018). «Небилиця», «Велике Цабе» (один твір за вибором учителя). Розповідь про письменника. Доброзичлива іронія в гуморесках про сучасне життя. ТЛ: гумореска. Іван Андрусак (народ. 1968). «28 днів із життя	Виразне читання гумористичних та сатиричних художніх творів (уголос ланцюжком, в особах). Бесіда за запитаннями (зміст твору чи почутого повідомлення). Постановка проблемних запитань пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій як авторів, так і героїв художніх творів. Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо) художніх творів. Аналітико-синтетична робота над текстом художнього твору: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання графічного плану (схеми, таблиці тощо) твору чи почутого

сутність; формулює тему та основну думку гумористичних і сатиричних творів, рекомендованих для текстуального вивчення; характеризує емоційний стан персонажів творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність; проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в гумористичних і сатиричних творах, і власним життєвим досвідом для формування базових морально-етичних норм; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних гумористичних і сатиричних творів; представляє текст прочитаних художніх творів, використовуючи різні способи і засоби візуалізації змісту; створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та/або письмові творчі роботи різних жанрів за мотивами прочитаного; відтворює окремі художні засоби із вивчених творів для втілення власних	Бурундука» (скорочено). Коротко про письменника. Захопиви шкільні пригоди Івася Бондара. Тема дорослішання в повісті: досвід самостійного мислення, прийняття власних рішень, відповідальності за їхні наслідки. Морально-етична проблематика: повість про самопізнання та вибір справжніх цінностей. Риси гумору. Засоби змалювання фантастичного. Казкові мотиви у сучасному сюжеті. ТЛ: жанри гумористичних творів: гумористична повість. МК: образотворче мистецтво — ілюстрації до повісті І. Андрусяка «28 днів із життя Бурундука» (художниця-ілюстраторка — Ганна Осадко). Меган МакДоналд (народ. — 1959). «Джуді Муді й НЕНудне літо» (скорочено). М. МакДоналд — американська письменниця. Захоплюючи сюжети серії книг про пригоди Джуді Муді. Образ головної героїні як втілення веселого життєствердного оптимізму. МК: кіномистецтво — х/ф «Джуді Муді й ненудне літо» («Judy Moody and the Not Bummer Summer», режисер — Джон Шульц). ПЧ. Борис К. «Диваки». Стронг Дж. «Гармидер у школі». Чорногуз О. «Веселі поради», «Як вибирати ім'я».	повідомлення. Проектна робота «Із цим літературним героєм не сумуватимеш» (кінцевий продукт — комп'ютерна презентація, лепбук, анімаційний мультфільм, відеоролик тощо).
---	--	--

творчих намірів.		
Література рідного краю		
Уважно слухає твори літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти; інформацію про життя та творчість їх авторів; розповідає про власний емоційний стан під час ознайомлення з творами; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; читає виразно твори письменників рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти, зокрема лірику напам'ять; характеризує порушені в літературних творах проблеми; формулює тему та основну думку творів; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу літератури рідного краю; обирає для самостійного ознайомлення твори літератури письменників рідного краю та зарубіжних письменників, життя і	Художні твори літератури рідного краю (за вибором учителя). Ознайомлення із доступними для сприйняття й спорідненими тематично із вивченими в I семестрі творами письменників-земляків та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти. МК: інтерпретація творів літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти в інших видах мистецтва; літературно-меморіальні музеї.	Виразне читання творів літератури рідного краю (уголос ланцюжком, в особах, у парах тощо). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстами рідного краю: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання плану (простого чи складеного, цитатного). Характеристика героїв. Робота з цитатним матеріалом. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Створення та презентація під керівництвом учителя в соцмережі власного медіатексту на основі прочитаних творів літератури письменників рідного краю.

творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти, і наводить аргументи щодо свого вибору; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт і творчі роботи різних жанрів; створює невеликі типові повідомлення на спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в соціальних мережах щодо художньої вартісності творів письменників літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти; дотримується засад академічної доброчесності під час онлайн-взаємодії; збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності прочитаної художньої літератури письменників-земляків та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти.		Самостійний добір творів літератури письменників рідного краю у домашній, шкільній, сільській бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах. Робота в творчих групах «Цього письменника/письменницю рідного краю я знаю, бо читав/читала його твори».
Найцікавіше з літературних новинок		
Уважно слухає нові художні твори сучасної української та зарубіжних літератур та	Художні твори сучасної української та/або зарубіжних літератури (за вибором учителя та учнів)	Виразне читання художніх творів сучасної української та/або

інформацію про них; використовує елементи конспектування навчального матеріалу; формулює запитання, щоб уточнити розуміння змісту літературних творів, почутої інформації про них; читає тексти творів сучасної української та зарубіжних літератур (оглядово, вибірково тощо); обирає для самостійного ознайомлення твори сучасної української та зарубіжних літератур і наводить аргументи щодо свого вибору; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних творів; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.	МК: музичне мистецтво — музика, що слухають герої-ровесники прочитаних учнями художніх творів сучасної літератури.	зарубіжних літератур (уголос, ланцюжком, в особах, у парах тощо). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстом творів сучасної української та/або зарубіжних літератур: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Самостійний добір творів сучасної української та/або зарубіжних літератур у домашній, шкільній, міській (сільській) бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах. Міні-проектна робота «Художній твір — мій ровесник».
Узагальнення та систематизація вивченого за II семестр та за навчальний рік		
Розуміє та відтворює навчальний матеріал, зокрема й зміст художніх творів української та зарубіжної літератури, вивчених у II семестрі та за навчальний рік; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної	Текстуально вивчені та самостійно прочитані художні твори української та зарубіжної літератури. Узагальнення та систематизація вивченого в II семестрі та за навчальний рік навчального матеріалу. ТЛ: повторення вивчених у II семестрі та за навчальний рік теоретико-літературних понять.	Виразне читання художніх творів, зокрема напам'ять. Тестові завдання із відкритими та закритими запитаннями із використанням вебресурсів. Інтерпретація художніх творів. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій,

інформації; аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом; обстоює власну позицію щодо проблем порушених у вивчених художніх творах; пояснює теоретико-літературні поняття, здобуті в процесі опрацювання програмового матеріалу в II семестрі та в навчальному році в цілому; співвідносить зміст вивчених художніх творів із історичним і культурним контекстом; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу вивчених художніх текстів; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних художніх творів української та зарубіжних літератур; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.		розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Укладання рекомендаційних списків улюблених прочитаних книг; проведення засідання читацького клубу «Коло книжки», «Книжка, що мене вразила» тощо.
---	--	--

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Авторський колектив:

Яценко Таміла Олексіївна — Інститут педагогіки НАПН, головний науковий співробітник відділу навчання української мови та літератури, доктор педагогічних наук.

Тригуб Ірина Анатоліївна — ОНЗ “Щасливський навчально-виховний комплекс “ліцей — загальноосвітня школа І—ІІІ ступенів — дитячий садок” Пристоличної сільської ради Київської області, заступник директора з навчально-виховної роботи, “учитель-методист”.

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ЛІТЕРАТУРИ

“ІНТЕГРОВАНІЙ КУРС УКРАЇНСЬКОЇ І ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ”

Обкладинка — Лук’яненко Л.

Верстка — Коломієць А.

(Електронне видання)

Обсяг вид. 3,875 авт. арк.

Віддруковано у ТОВ “КОНВІ ПРІНТ”.

Свідоцтво про внесення суб’єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців,
виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК №6115, від 29.03.2018 р.
03680, м. Київ, вул. Антона Цедіка, 12,
тел. +38 044 332-84-73.